РНТБ УзИНТИ

МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 265 (2249).
14 ЧОРШАНБА НОЯБРЬ 1973 й.
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

4.850.000 ТОННА «ОҚ ОЛТИН» РЕСПУБЛИКАМИЗ ХИРМОНИДА

*** ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМИ ДАВОМ ЭТМОҚДА**

СУРАТЛАРДА: пастда — Тошкент область Бўка районидаги Ленинск пахта тайёрлаш пунктида. Ўнгда — Сирдарё районидаги Охунбобоев номли колхозининг илғор механизатори Сайринисо Тўйчиева.

Қ. Розиқов (ЎзТАГ). ва А. Тўраев фотолари.

ЎЗБЕКИСТОН ПАХТАКОРЛАРИНИНГ ЖУДА КАТТА МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети зўр мамнуният билан маълум қиладиларки, республика қишлоқ хўжалик меҳнатчилари КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга ошира бориб ҳамда деҳқончилик маҳсулотлари етиштиришни ва тайёрлашни кўпайтириш учун социалистик мусобақани авж олдириб, пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар ҳамда социалистик мажбуриятларини бажардилар. Пахтакорлар пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг Тошкентдаги йиғилишида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга берган ваъдаларига шараф билан вафо қилдилар. Ватан 4 миллион 850 минг тонна — халқ хўжалик планида кўзда тутилганига нисбатан 405 минг тонна кўп ва бутун 1972 йилдагига нисбатан 140 минг тонна кўп Ўзбекистон «оқ олтин»ини олди. Топширилган пахтанинг 90 процентини биринчи навларга қабул қилинди. 184 минг тонна ингичка толали пахта топширилди.

Ўзбекистоннинг улкан пахта хирмонига Қорақалпоғистон АССР ва республиканинг барча областларининг пахтакорлари муносиб ҳисса қўшдилар. Давлатга Андижон область хўжаликлари 588 минг тонна, Сирдарё областининг хўжаликлари 560 минг тонна, Фарғона областининг хўжаликлари 542 минг тонна, Самарқанд областининг хўжаликлари 483 минг тонна, Сурхондарё областининг хўжаликлари 438 минг тонна, Наманган областининг хўжаликлари 418 минг тонна, Тошкент областининг хўжаликлари 416 минг тонна, Бухоро областининг хўжаликлари 394 минг тонна, Хоразм областининг хўжаликлари 372 минг тонна, Қорақалпоғистон АССР хўжаликлари 323 минг тонна, Қашқадарё областининг хўжаликлари 316 минг тонна пахта сотдилар.

Бу йил пахтадан фақат энг кўп ялпи ҳосил олинибгина қолмай, шу билан бирга ҳосилдорлик ҳам республика пахтачилигининг бутун тарихида энг юқори даражада бўлди. 1 миллион 683 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 28,8 центнер пахта олинди.

Андижон, Наманган, Сурхондарё, Хоразм областларининг ҳамда республикадаги 46 районнинг пахтакорлари гектар бошига 30 центнердан ошириб ҳосил олишга эришдилар. 16 район хўжаликлари эса ҳосилдорликни 35—40 центнерга етказдилар. Оққўрғон районининг хўжаликлари гектар бошига 35 центнер ҳосил олиб давлатга 100 минг тоннадан кўпроқ пахта сотдилар Ленин, Жарқўрғон, Сариосиё, Янгиариқ, Боғот, Денов, Шўрчи, Тўрткўл, Пахтачи районларининг колхозлари ва совхозлари экин майдонларининг ҳар гектаридан 38—40 центнерга етказиб пахта олдилар. Республикада деҳқончилик маданиятини юксалтириш, суғориладиган ерлардан самарали фойдаланиш, илмий жиҳатдан асосланган пахта-беда алмашлаб экишни ўзлаштириш, пахтанинг вилтга чидамли янги навларини жорий этиш борасида катта иш қилинганлиги натижасида мўл ҳосил олишга муваффақ бўлинди. Минерал ўғитлардан, гербицидлардан ва бошқа химиявий воситалардан фойдаланиш анча яхшиланди.

Республика механизаторлари ажойиб ғалабага эришдилар. Улар 2 миллион 660 минг тонна пахтани, яъни жамики ҳосилнинг 55 процентини машиналарда териб бериб, ўз мажбуриятларини анча ошириб бажардилар ва ишлатилган ҳар бир пахта териш машинасида ўрта ҳисобда 100 тоннага етказиб пахта теришни таъминладилар. Хўжаликлар техника билан яхши таъминланганлиги, пахта териш техникасидан моҳирлик билан фойдаланилганлиги, механизаторларнинг фидокорона меҳнат қилганлиги ҳосилни қисқа муддатларда териб олишни ва пахта тайёрлаш суръатларини тезлатишни таъминлади. Теримнинг қизғин палласида кунига ўрта ҳисобда 140—145 минг тоннадан ёки йиллик планнинг уч проценти миқдоридан зиёдроқ пахта топшириб турилди. Бу эса социалистик мажбуриятларни бажаришда эришилган муваффақиятнинг негизи бўлди. Пахта йиғим-теримини механизациялаш даражасини Сирдарё области хўжаликлари 80 процентга, Тошкент области хўжаликлари 70 процентга, Наманган области хўжаликлари 62 процентга етказдилар.

Учқўрғон, Дўстлик, Оқолтин, Ильич, Октябрь, Мирзачўл, Пахтакор районларида пахта териш машиналарининг бункерларидан хирмонга тўкилган пахтанинг салмоғи терилган жамики пахтанинг 90 процентини ва ундан ҳам кўпроғини ташкил этди. Задарё ва Бўз районлари механизациялашнинг юксак даражасига эришдилар. Кўпгина колхозлар ва совхозлар эса етиштирилган пахта ҳосилининг ҳаммасини машиналарда териб олдилар.

Малакали механик-ҳайдовчиларнинг катта армияси ўсиб етишди, булар меҳнат намуналарини кўрсатдилар. Минг-минглаб механик-ҳайдовчилар мавсумда 300-500 тонна ва ундан ҳам кўпроқ пахта териб беришга муваффақ бўлдилар. Булар орасида Аҳмад Валиев, Сервер Усенов, Жиянқул Рустамов, Чиннихол Худоёрова, Абдусаттор Қурбонов, Светлана Продан, Обиджон Акбаров, Қувондиқ Абдураззоқов, Бобошер Шавқиев, Зуҳра Ҳасанова, Сервер Алиев, Комил Жуманиёзов, Тўлан Дадажонов, Қозоқ Камолов ва бошқа жуда кўп механик-ҳайдовчилар бор.

Эришилган муваффақият — пахтачиликни тўхтовсиз ривожлантириш тўғрисида КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукуматининг доимий ғамхўрлик қилиб, катта ёрдам бериб турганлигининг, пахтакорлар юксак маҳорат кўрсатиб қаҳрамонона меҳнат қилганлигининг, республиканинг партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, қишлоқ хўжалиги, сув хўжалиги ва тайёрлаш органлари олиб борган катта ташкилотчилик ва сиёсий ишларининг натижаси бўлди.

Пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев иштироки билан КПСС Марказий Комитети томонидан чақирилган йиғилиши бу йилги муваффақиятни қўлга киритишда жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг пахтакорлар меҳнатига юксак баҳо берганлиги, унинг актив йиғилишида ва Халқлар дўстлиги орденини республиқага топшириш чоғида берган маслаҳатлари ва кўрсатмалари меҳнат ғайрати ва сиёсий активликни мисли кўрилмаган даражада кучайтириб юборди, муваффақиятни қўлга киритишга баракали таъсир ўтказди.

Республика қишлоқ хўжалик меҳнатчилари машиналар, минерал ўғитлар ва бошқа моддий-техника воситалари билан катта ёрдам бериб турган ишчилар синфига, мамлакатнинг барча меҳнаткашлари ва қардош халқларга чин кўнгилдан ташаккур айтмоқдалар. Бундай ёрдам бўлмаса пахтакорлар ғалаба қозоnолмаган бўлур эдилар. Автотранспорт ходимлари ва граждан авиациясининг учувчилари катта ҳисса қўшдилар. Пахта тозалаш заводларининг ва тайёрлаш пунктларининг коллективлари пахтани қабул қилиш, сақлаш ва қайта ишлаш борасида ўз ишларини пухта ташкил этдилар. Шаҳарлар ва посёлкаларнинг меҳнаткашлари, студентлар ва ўқувчилар пахтани териб олишга катта ёрдам бердилар.

Республика мажбуриятини бажарди. Пахта далаларининг меҳнатчиларига ва уларнинг ғалабани қўлга киритишларига ёрдамлашганларнинг ҳаммасига минг раҳмат. Далаларда ҳали пахта кўп. Халқ хўжалиги учун жуда қимматли бўлган бу хом ашёни етиштиришга пахтакорларнинг жуда кўп меҳнати сарфланган, қолган пахтанинг ҳаммаси батамом териб олиниб, Ватан омборига топширилиши зарур.

Пахтакорлар меҳнат ғайратини сусайтирмай, қўшимча мажбуриятлар ҳисобига пахта топшириш учун курашаётганликларига қойил қолса арзийди. Қорақалпоғистон АССР пахтакорлари 27 минг тонна, Андижон области пахтакорлари 13 минг тонна, Бухоро области пахтакорлари 11 минг тонна, Қашқадарё области пахтакорлари 10 минг тонна, Наманган области пахтакорлари 17 минг тонна, Самарқанд области пахтакорлари 18 минг тонна, Сирдарё области пахтакорлари 10 минг тонна, Тошкент области пахтакорлари 9 минг тонна, Фарғона области пахтакорлари 24 минг тонна, Хоразм области пахтакорлари 28 минг тонна пахта топшириш тўғрисида қўшимча мажбурият олдилар.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қатъий ишонч билдириб айтадиларки, партия, касаба союз, комсомол, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, барча қишлоқ меҳнатчилари етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини йиғиб териб олиш учун, қишлоқ хўжалик йилини муваффақиятли тамомлаш, кузги-қишки тадбирларни ва чорва қишловини намунали ўтказиш учун, келгуси йилда тағин ҳам каттароқ натижаларга эришиш учун барча зарур чораларни кўрадилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

БЕШ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

Юксалиш босқичлари

▲ Машинада пахта териш ҳажми йилдан-йилга ортиб бораяпти.

Бундан 20 йил муқаддам «зангори кема»лар ёрдамида 1.265 тонна «оқ олтин» терилган эди. Бошқача айтганда бу бутун пахта ҳосилининг 5 процентини ташкил қиларди.

▲ 1963 йилга келиб, терим комбайнлари бункерларидан 59 минг тонна ёки йиллик пахта ҳосилининг 16 проценти тўкилди.

▲ Ўтган йили пахта далаларида 28 минг икки ҳамда тўрт қаторли пахта териш агрегатлари ишлади. Пахтачилик тарихида Ўзбекистонда биринчи марта 2.156 минг тонна пахта, яъни бутун ҳосилнинг 46 проценти териб олинди. Сирдарё области хўжаликлари машина ёрдамида 68,2 процент, Тошкент областида 62,2 процент пахта ҳосили техника ёрдамида йиғиштириб олинди. Оққўрғон, Ильич, Пахтакор, Дўстлик, Мирзачўл районлари хўжаликларида эса пахта ҳосилининг 80-90 процентигача механизация ёрдамида йиғиштирилди.

▲ Бу йил республикамизнинг колхоз ва совхозларида 130 минг трактор, 32 минг терим машинаси (икки қаторлиси ҳам шунга киради) ишлади. Улар ёрдамида 2 миллион 665 минг тоннадан ортиқ «оқ олтин» ёки ялпи ҳосилнинг 55 проценти териб олинди.

ИНДУСТРИЯМИЗ УЛУШИ

«Ўроқ ва Болға» иттифоқи анъаналарига садоқат кўрсатаётган республикамиз пойтахти корхоналарининг ишчи коллективлари деҳқонларга имкони борича кўплаб машина техникаси етказиб бериш йўлида барча имкониятни ишга соляпти.

«Главхлопкомаш»га қарашли «Ташсельмаш», «Ташхимсельмаш», «Ўзбексельмаш» заводлари ўтган ўн ойда 44 миллион сўмлик машина техникаси воситалари ишлаб чиқди. Бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 2,5 миллион сўмлик кўпдир.

1973 йилнинг январь-октябрь ойида:
15.908 трактор,
6.710 пахта терим машинаси,
6.522 пахта сеялкаси,
29.193 трактор прицепи,
840 подбор машинаси ишлаб чиқарилди.

● *Шаҳар—қишлоққа*

ҚИШЛОҚ ҚУРИЛИШЛАРИГА

1-ғишт заводлари бошқармаси коллективи тайёрлаган сифатли ғиштлар қишлоқ районларидаги турли қурилишларда кенг қўлланилмоқда.

Бугун корхонанинг 15 мингдан зиёд маҳсулоти Еттисой ва Янгийўл районларига жўнатилди.

Заводда 10 ой давомида пландаги 39 миллион 800 минг дона ўрнига 40 миллион 535 минг дона аъло сифатли ғишт тайёрланди.

ОЛИМЛАР ҲИССАСИ

О. СОДИҚОВ,

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти

КПСС XXIV съезди ҳамда Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съезди республикамиз пахтакорлари олдига тўққизинчи беш йилликда 500 минг гектар янги ерларни ўзлаштириш ва мамлакатга 5 миллион тонна пахта ҳосили етказиб беришдек катта вазифани қўйди.

Бугун республикамиз пахтакорлари беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили учун қабул қилган мажбуриятларини шараф билан адо этган эканлар, биз, олимлар ана шу улкан ғалабада ҳиссамиз борлигидан фахрланамиз.

Пахтакорлар вилт касали сабабли ҳар йили юзлаб тонналаб кам ҳосил олар эдилар. Вилтга қарши курашда олимлар қунт билан узоқ йиллар давомида изландилар. Улар берган тавсиялар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида синаб кўрилди. Олимлар билан дала меҳнаткашларининг ана шу ҳамкорликлари натижасида пахтанинг янги-янги навларини яратишга муваффақ бўлинди. Бугунги кунда пахтакорларимиз янги навлардан мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Янги навларни етиштиришда ва улардан мўл-кўл ҳосил олишда халқ тажрибаси кенг қўлланилди.

Пахта далаларида «Тошкент» навидан мўл ҳосил олинмоқда. Бу нав ўсимликлар биологияси, эксперименталь институтида Мексикада ўсадиган, вилтга чидамли ёввойи ғўза билан вилтга унча бардош бера олмайдиган маданий ғўзани чатиштириш туфайли ҳосил қилинди. Бундай ғўза ниҳолларининг атиги беш-олти процентигина вилт касалига учраши мумкин. Бу йил пахта далаларининг катта қисмига ана шу нав чигитдан экилди.

СССР қишлоқ хўжалик министрлигининг Пахтачилик селекцияси ҳамда уруғчилик институтида «С-6030» деб аталган ингичка толали пахтанинг серҳосил, янги нави етиштирилди. Бу нав оддий навлар билан бир вақтда пишиб етилади ва Фузариоз касалликларига чидамлидир.

Ҳосилдорликни янада оширишнинг муаммоларидан бири — ғўзани маълум даражада суғориш билан бир вақтда ўғитлардан ҳам унумли фойдаланишдан иборат. Олимлар биостимуляторларни қўллаш устида қунт билан изланмоқдалар, мелиоратив-агротехника тадбирлар комплекси ишлаб чиқилмоқда. Бу комплекс шўрнинг ўсимликка таъсирини камайтиради.

Кейинги йилларда туксиз чигит экиш бизда одат тусига кириб қолди. Чигит тукини олиш усули Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Электроника институти ҳамда Механика ва зилзилага бардошли иншоотлар институти томонидан ишлаб чиқилган.

Олимларимиз пахтачилик самарадорлигини ошириш учун олиб борилаётган курашда ҳам муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Бу изланишлар давом этаверади. Олимлар тўққизинчи беш йилликда ҳал қилиниши керак бўлган ўз олдиларида турган вазифаларни амалга ошириш мақсадида билим ва кучларини аямайдилар.

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

● 13 ноябрь куни Киевда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев билан ЮСФР Президенти, Югославия Коммунистлар союзининг Раиси Иосип Броз Тито ўртасидаги музокаралар давом эттирилди. Сиёсий, савдо-иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик соҳасидаги икки томонлама муносабатларнинг актуал проблемалари ўртоқлик ва ўзаро ҳамжиҳатлик руҳида кўриб чиқилди.

● Илгари келишиб олинганига мувофиқ КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев шу йил 26 ноябрдан 30 ноябргача расмий дўстона визит билан Ҳиндистонга боради.

Иккинчи республика фотоконкурси

Республикамизда ҳозирги пайтда 777 та фотосалон, фотостудия ва фотоательелар ишлаб турибди. Уларда икки минг 30 та сураткаш иш олиб боряпти. Расмхоналар учун ҳар йили энг янги фотоускуналар, ёритиш жиҳозлари харид қилинади. Рангли сурат ишлаш устахоналари кўпайиб бормоқда.

Бу рақамлар республика Билимлар уйида икки кун давом этган Ўзбекистон ССР Маиший хизмат министрлигининг иккинчи фотоконкурси тантанали очилиш маросимида қайд этилди. Республикамиз сураткашларининг профессионал маҳоратини ўстириш ва фотосуратларнинг бадиий-эстетик савиясини юксалтириш мақсадида ташкил этилган бу фотоконкурсга 300 дан ортиқ сурат тақдим этилди. Тошкент, Андижон, Наманган, Фарғона, Самарқанд, Сирдарё, Қашқадарё ва Сурхондарё областлари маиший хизмат кўрсатиш бошқармалари бу конкурсда иштирок этдилар.

Конкурсга келган асарлар ранг-баранг мавзуда бўлиб, улар орасида якка ва группа портретлари, пейзаж суратлари бор эди.

Махсус жюри конкурсга келган фотосуратларнинг энг яхшиларини қайд этиб, уларни дипломлар ва пул мукофотлари билан тақдирлади.

ЖАҲОН ОЙНАСИ

◆ НЬЮ-ЙОРК. Ассошиэйтед пресс агентлигининг хабарига қараганда, Нью-Йоркдаги «Мэнюфекчурерс Гановер траст» банкининг вице-президенти Жэймс Грин Чили ҳарбий хунтасига 24 миллион доллар миқдорида кредит беришга рози бўлган. АҚШнинг молиявий доиралари, деди Жэймс Грин, «Чили ҳукуматининг ҳаракатларига тўла ишонч билан қарамоқдалар».

◆ ДЕҲЛИ. Бихар штатидаги Сужатаграх районида қурилиш ишлари бажарилаётган пайтда бўйи 10 сантиметр келадиган олтин будда ҳайкалчаси топилди. Бу ҳайкалча бундан икки минг йил муқаддам ясатилган. Ҳайкалчадан ташқари кўпдан-кўп олтин безаклар топилди. Сужатаграхга ҳинд археологлари етиб келиб, районни синчиклаб тадқиқ қила бошладилар.

◆ РИМ. Бу ерга келаётган хабарларга кўра, сўнгги вақтларда Исроилда суюқ ёқилғи 50 процент ва электр энергия 30 процентдан кўпроқ қимматлашган. Музлатилган гўшт нархи 60 процент, гуруч нархи 50 процент ва цемент нархи 40 процент кўтарилган, кийим-кечак, пойафзал ва бошқа молларнинг баҳоси ҳам анча ошган.

• Тель-Авив ҳукмронлари ана шундай чоралар ёрдами билан, шунингдек «ҳарбий заёмга мажбурий» обуна қилиш йўли билан бир неча миллиард Исроил фунтини йиғиб олишни мўлжалламоқда. Бу маблағ араб халқларига нисбатан агрессив босқинчилик йўлини ўтказаётган Исроилнинг кўпайиб бораётган милитаристик харажатларини қоплаш учун сарфланади.

◆ ТУНИС. Туниснинг Сус вилоятида одатдан ташқари хазина топилди — бу хазинада шу ерда ўн етти асрдан буён ётган қирқ бир мингтадан кўпроқ бронза танга бор эди. Тунис археологларининг фикрича, бу топилдиқ катта қимматга эга.

◆ ДАККА. Мамлакатда ўтказилаётган ер ислоҳатига мувофиқ, Бангладеш ҳукумати Комилла округида 1000 гектар ерни энг қашшоқ деҳқонларга бўлиб берди. Ер, ер ислоҳати, ер солиғи, ўрмон хўжалиги, балиқ хўжалиги ва чорвачилик масалалари бўйича министр Абдурраб Сернибод яқин келажакда катта-катта заминдорлардан тортиб олинган 30 минг гектардан зиёд ер деҳқонларга берилишини маълум қилди.

◆ КАРОЧИ. Покистон Синд вилоятининг ҳукумати катта ёшдаги аҳоли ўртасида саводсизликни битириш программасини амалга оширишга киришди. Вилоятда ноябрь бошларида тўрт юз минг нафар чамаси кишини уч ой мобайнида саводхон қилиш мақсадида беш мингта умумий таълим марказлари очилди. Ҳозир Карочи округининг ўзидагина 460 та шундай марказ ишлаб турибди. «Доон» газетасининг ёзишича, катта-кичик ёшдаги кишилар зўр иштиёқ билан машғулотга киришиб кетдилар. Уларга ўқув қуроллари бепул берилмоқда.

(ТАСС).

КПСС Марказий комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Адолатли, демократик тинчлик учун, халқлар хавфсизлиги ва халқаро ҳамкорлик учун» нутқини ўрганишнинг намунавий плани

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг тинчликсевар кучларнинг Москвадаги Жаҳон конгрессида 1973 йил 26 октябрда сўзлаган нутқи совет кишиларининг, жаҳон жамоатчилигининг диққат марказида турибди.

Совет халқи Л. И. Брежневнинг нутқини якдиллик билан ва қизғин маъқулламоқда, бу нутқни КПССнинг ленинча тинчликсевар ташқи сиёсатини, Совет Иттифоқи, социалистик мамлакатлар меҳнаткашларининг, барча антиимпериалистик, тараққийпарвар кучларнинг манфаатларини ифодалаб берган нутқ деб ҳисобламоқда. Совет кишилари, жаҳон жамоатчилиги Л. И. Брежнев нутқини адолатли, демократик тинчлик учун, халқлар хавфсизлиги ва халқаро ҳамкорлик учун олиб борилаётган курашдаги тинчлик ҳужумининг конкрет конструктив программаси деб, Совет Иттифоқи халқаро ишларда ленинчи йўлни оғишмай амалга оширишга маҳкам бел боғлаганлигини кўрсатувчи далил деб қабул қилдилар.

Бу ҳужжатнинг сиёсий аҳамиятини, коммунистлар, барча меҳнаткашлар унинг ғоявий-назарий мазмунига ниҳоят даражада қизиқаётганликларини ҳисобга олиб, партия ва комсомол ўқуви, иқтисодий таълим системасида, халқ университетларида ва пропаганданинг бошқа оммавий формаларида Л. И. Брежневнинг тинчликсевар кучларнинг халқаро конгрессидаги нутқини ўрганишга бағишланган махсус машғулотларни ўтказиш тавсия қилинади.

Машғулотларни ўтказишнинг қуйидаги намунавий плани тавсия этилади:

1. Тинчликсевар кучларнинг Жаҳон конгресси тинчлик учун курашувчиларнинг, энг хилма-хил сиёсий маслаклардаги кишиларнинг жуда катта халқаро анжуманидир. Тинчлик, демократия, халқлар эркинлиги ва мустақиллиги кучларининг қудрати—урушга қарши курашнинг ишончли негизидир. КПСС ва Совет давлати тинчлик, халқлар хавфсизлиги ва халқаро ҳамкорлик учун олиб бораётган изчил кураш.

2. Халқларнинг тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун олиб бораётган курашида кейинги йилларда қўлга киритилган жиддий муваффақиятлар. Тинч-тотув яшаш принципларининг кенг эътироф қилинганлиги, совуқ урушдан кескинликни юмшатиш томон бурилиш — ҳозирги халқаро муносабатларнинг ривожланишидаги бош тенденциядир. Халқаро майдонда кучларнинг нисбати социализм фойдасига ўзгарганлиги. Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг тинчликни мустаҳкамлашдаги роли. КПСС ленинча ташқи сиёсатининг синфий, интернационалистик мазмуни. Кенг революцион жараён билан тинчлик учун олиб борилаётган умум-демократик курашни бир-бирига нисбати.

3. Партия XXIV съездида қабул қилинган Тинчлик программасининг Л. И. Брежневнинг тинчликсевар кучлар халқаро конгрессидаги нутқида янада ривожлантирилганлиги. Ҳозирги жаҳон миқёсидаги ривожланишнинг асосий проблемаларида КПСС ва Совет давлатининг принципиал позицияси ва халқаро кескинликнинг янада юмшатилиши. Европа ва Осиёда коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш, давлатлар ўртасида тинч ҳамкорлик қилиш. Совет Иттифоқи билан АҚШ ўртасида муносабатларни ривожлантириш, қуролланиш пойгасини тўхтатиш учун КПСС олиб бораётган кураш. Пекин раҳбарларининг тинчлик ва социализм ишига душманликдан иборат ташқи сиёсат йўли.

4. Барча тинчликсевар кучларнинг бирдамлиги, актив ҳаракат қилиш тинчликни мустаҳкамлашнинг қудратли омилидир. Кескинлик юмшатилишига қилинаётган қаршиликни қатъий равишда енгиш, милитаризм билан монополияларнинг ёвуз иттифоқига қарши кураш олиб бориш тинчликсевар кучларнинг энг зарур вазифасидир. Социализмга душманлик мақсадида олиб борилаётган пропаганда кампанияларини фош қилиб ташлаш ва революцион ҳушёрликни оширишнинг зарурлиги. Капиталистик жамиятда буржуа демократиясининг тангликка учраганлиги. Совет халқларининг яшаш тарзи—социализмнинг энг катта ғалабаси.

Бизнинг тинчлик фалсафамиз — тарихий оптимизм фалсафасидир. Тинчлик учун олиб борилган курашда муваффақиятлар қозонишга бўлган ишончнинг асослари совет халқининг коммунистик қурилишдаги, СССР қудратини мустаҳкамлашдаги ютуқлари — ер юзида тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлашнинг энг муҳим омилидир. Мамлакатимиз меҳнаткашларини юксак сиёсий онглилик, пролетар интернационализми ва ватанпарварлиги революцион ҳушёрлик руҳида тарбиялаш.

АДАБИЕТ

В. И. ЛЕНИН. Ишчи ва солдат депутатлари Советларининг Бутунроссия иккинчи съездида 26 октябрда (8 ноябрда) сулҳ тўғрисида доклад. Асарлар тўла тўплами, 35 том 13—18 бетлар.

В. И. ЛЕНИН. Генуядаги совет делегациясининг вазифалари тўғрисида РКП(б) Марказий Комитети қарорининг лойиҳаси. Асарлар тўла тўплами, 44 том, 406—408 бетлар.

КПСС XXIV съездининг материаллари. Тошкент, «Ўзбекистон» нашриёти, 1971 йил.

Партия XXIV съездининг қарорларини амалга ошириш борасида КПСС Марказий Комитетининг халқаро фаолияти. КПСС Марказий Комитети Пленумининг 1973 йил 27 апрелда қабул қилган қарори.

Л. И. БРЕЖНЕВ. Адолатли, демократик тинчлик учун халқлар хавфсизлиги ва халқаро ҳамкорлик учун. Тинчликсевар кучларнинг Москвадаги Жаҳон конгрессида сўзланган нутқ.

Тинчликсевар кучлар Жаҳон конгрессининг ҳужжатлари. «Совет Ўзбекистони», 1973 йил, 2 ноябрь.

Планета халқларига — тинчлик ва хавфсизлик, «Правда», 1973 йил 3 ноябрь.

* * *

Ҳамма масалаларни кўриб чиқишни беш йиллик пландинг топшириқларини муваффақиятли бажариш, Совет мамлакатининг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш борасида меҳнаткашлар коллективлари олдида турган конкрет вазифалар билан маҳкам боғлаб олиб бориш зарур.

Ҳамма жойда пропагандистларнинг семинарларини ўтказиш ва бу семинарларда ўрганиш учун тавсия этилган материалнинг асосий мазмунини чуқур очиб бериш. Машғулотлар методикаси масалаларини кўриб чиқиш. Бунинг учун тинчликсевар кучларнинг Жаҳон конгрессида қабул қилинган ва матбуотда эълон қилинган материаллардан ҳам фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Л. И. Брежнев нутқида айтиб ўтилган назарий ва сиёсий фикрлар ва хулосаларда ўқув планининг асосий материалларини ўрганиш бўйича олиб бориладиган ишларда ҳам кенг фойдаланиш лозим.

● СЎЗ—БЕШ ЙИЛЛИК ИЛҒОРЛАРИГА

Мукофот зафарларга чорлайди

Жуда яхши эсимда. Бу воқеа ўтган йилнинг баҳорида юз берди. Ҳар кунгидай эрталаб, бригададошларимга иш тақсимлаб турган эдим цехга Маҳсумахон кириб келди. Маҳсума Мажидова кадрлар бўлимининг бошлиғи эмасми, шунинг учун ишга келган-келмаганларни суриштирмоқчи бўлса керак, деб ўйладим. Аммо у бугун негадир жуда хурсанд эди. Ёнимга келар-келмас:

—Икром ака, табриклайман, —деса бўладими? Ҳайрон бўлдим. Планни ортиғи билан бажарганлигимиз билан муборакбод этаяпти шекилли, деган фикр ўтди кўнглимдан. Шундай бўлса ҳам сир бой бермадим.

—Нима билан, —дедим.

— Вой ҳали, эшитмадингизми? Сизга орден берилибди-ю. Ҳа, рост ҳозир радиодан эшитдим. Октябрь революцияси ордени.

Ҳамма мени табриклай бошлади. Мен эса шу дамда ўз ҳаётимизга бундоқ бир назар ташладим.

Қорақалпоғистон АССР Беруний районида туғилганим, қишлоқда ишлаб юрган пайтларимда уруш бошланганлиги, кўплар қатори Ватан мудофаасига отланганимни эсладим. Улуғ Ватан уруши бошланган оловли йилларда Сталинграддан Германиянинг Родерштадт шаҳригача пиёда, қон кечиб борганимизни, Берлинга ғалаба байроғини тиккан пайтдаги севинч, шодлигимизни жанговар орден ва медаллар кўксимни тўлдирган пайтларга хаёл олиб қочди. Ҳа, халқимиз Улуғ Октябрь Социалистик революцияси эришган ғалабаларни фашист газандаларининг қонли чангалидан сақлаб қолиш учун озмунча қон тўкмади.

Фронтдан қайтган пайтимдан бошлаб Тошкент қурилишларида меҳнат қилиб келаяпман.

Октябрь революцияси ордени билан мукофотланганимдан сўнг, яна ҳам кўпроқ ишлашга ҳаракат қилдим. Баъзида комбинатимизга ўз вақтида металл етказиб берилмай, ишларимиз сал оқсаган пайтларда ҳамкасбларимдан уялардим. Худди орденли бўлиб олиб, ишни ўз ҳолига ташлаб қўйди-я, деяётгандай туюларди менга. Мукофотнинг ўзига яраша масъулияти ҳам бўлар экан.

Ҳозир бригадамизда 18 ишчи бор. Биз темир-бетон плиталари қуйишга арматуралар тайёрлаймиз. Бригадамиз ишчилари ўз касбларини яхши эгаллаб олишган. Масалан, Раҳим Омонжонов, Нортожи Тешабоев, Қамбар Ғоипов, Кимсаной Халиловалар тез ва сифатли иш бажаришга жуда моҳирлар. Улар касбларини бригадамизга янги қабул қилинган ёшларга ҳам сидқидилдан ўргатишади. Куни-кеча, Қамбой Бекимбетов ва Самиғ Усмоновни ишга қабул қилдик. Тажрибали ишчиларимиз шу кунларда уларга ҳунар ўргатишяпти.

Биз асосан 6-қурилиш трести объектларига арматура маҳсулотлари етказиб бераяпмиз. Тошкент медицина институтининг бинолар комплекси, Вакцина ва зардоб, «ТашЗНИИЭП» илмий-текшириш институтлари учун маъмурий бинолар кўплаб турар жой, маданий-маиший бинолар қурилишида биз тайёрлаётган материаллар сув билан ҳаводай зарур. Ҳар ойда ўртача ҳисобда 220 тоннага яқин арматура тайёрлаб, қурилиш майдонларига етказиб бермоқдамиз.

Мен ва бригададошларим хўжалик йилини муваффақиятли якунлаш иштиёқида ғайрат-ғайрат қўшиб ишламоқдамиз.

И. КАРИМБОЕВ,
«Главташкентстрой» 6-тресги қурилиш материаллари комбинатининг бригада бошлиғи.

Сиз ушбу суратда Тошкентдаги 3-тикув фабрикасининг зарбдор чеварлари, коммунистик меҳнат бригадасининг аъзоларидан Муҳаббат Шоабдиева ва Ҳамида Маъзумоваларни кўриб турибсиз. Бу меҳнатсеварлар шу кунларда беш йилликнинг тўртинчи йили ҳисобига меҳнат қилмоқдалар.

А. П. КИРИЛЕНКО ДОКЛАДИНИНГ ТЕКСТИ АЛОҲИДА БРОШЮРА ҚИЛИБ НАШР ЭТИЛДИ

Сиёсий адабиёт нашриёти КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзоси КПСС Марказий Комитети секретари ўртоқ А. П. Кириленконинг «Октябрь иши партия ва халқ бунёдкорлигида яшамоқда» деган доклади текстини алоҳида брошюра қилиб босмадан чиқарди. Ўртоқ Кириленко Улуғ Октябрь Социалистик Революциясининг 56 йиллигига бағишлаб 1973 йил 6 ноябрда Кремлнинг Съездлар Саройида ўтказилган тантанали мажлисда доклад қилган эди.

Брошюра кўп нусхада нашр этилди.

(ТАСС).

МЕТРО УЧУН МУТАХАССИСЛАР

Тошкент политехника институтининг энг кекса факультети —кон ва металлургия факультетида метро учун ҳам мутахассислар тайёрлана бошланди. Бу ерда ер ости иншоотлари ва шахталар қурилиши, кон ишларини автоматлаштириш ва электрлаштириш, ер ости геометрияси каби касблар ўргатилади. Тошкент метрополитени қурилишига ҳам ана шу касбларнинг мутахассислари зарур.

Келгуси йили Тошкент метроси қурилишига 100 мутахассис юборилади. Бўлажак мутахассислар назарий билимларини мамлакатимизнинг қатор шаҳарларида ва пойтахтимиз метросида ҳам амалда синаб кўришади.

ЮБИЛЕЙГА БАҒИШЛАНАДИ

Темирйўлчиларнинг Тошкентдаги маданият саройида ташкил қилинган китоб кўргазмаси Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига бағишланди. Китобхонлар конференцияси ва адабий кечалар ҳам юбилейга атаб ўтказилди. Турли нашрларнинг тавсия этилган рўйхатлари, библиографик маълумотлар тайёрланди. Бу кутубхонанинг китоб фондида ҳозир 70 минг том бор. Китобхонлар ҳам кўпайиб, ҳозир улар олти минг кишидан ошиб кетди. Кутубхона уларнинг кўпгина иш жойида хизмат кўрсатмоқда: темирйўл узели корхоналарида 37 та кўчма кутубхона ишлаб турибди.

Иттифоқдош республикалардан дараклар

РСФСР:

Лойиҳадаги қувватга етди

Вуктил газ конденсат кони муддатидан илгари лойиҳадаги қувватга етди. Ҳозирги пайтда бир кеча-кундузда шу кон бағридан қирқ беш миллион куб метр газ олинмоқда. Ана шу даражага беш йилликнинг охиридагина эришиш мўлжалланган эди.

Ўн ойлик топшириққа қўшимча равишда кўпдан-кўп табиий газ ва юз минг тонна унинг қимматли шериги — конденсат олинди. Ёқилғи танлаб олишни анча кўпайтириш ўн иккита янги юксак дебитли қудуқларни ҳамда янги автоматлаштирилган газ тўплаш пунктини муддатидан илгари ишга тушириш имконини берди.

Вуктил 1973 йилда халқ хўжалигига ўн беш миллиард куб метрдан ортиқроқ газ етказиб беради.

Ухта, Коми АССР.

БЕЛОРУССИЯ:

Йиллик топшириқ бажарилди

Белоруссия шина комбинати коллективи автомобиль покришкалари ва камералари ишлаб чиқариш юзасидан йиллик топшириқни бажарди.

Бу корхонанинг бир гуруҳ мутахассислари ва новаторлари мамлакатда биринчи бўлиб покришкаларини вулканизация қилишнинг янги режимини жорий этдилар. Улардан ҳар бирини тайёрлашга кетадиган вақт 60 минут қисқартирилди. Автомобиль камераларини вулканизация қилиш янги режими бу операцияни 7 минут тезроқ ўтказиш имконини беради. Шунинг натижасида худди ана шу ишлаб чиқариш майдонларида қўшимча равишда анчагина миқдорда маҳсулот олинди.

Йирик габаритли шиналар заводининг биринчи навбати лойиҳадаги қувватига пландагидан уч ҳисса тезроқ эришди. Эндиликда иккинчи навбати ишга тушириш учун тайёрланмоқда. Қурилишнинг иккинчи навбати ишга туширилгач, Белоруссия шина комбинати коллективи 1974 йилда автомобиль покришкаларини тўрт баравар кўпроқ чиқаришни мўлжалламоқда.

БОБРУЙСК.

ҚОЗОҒИСТОН:

Ошхона асбоблари заводи

Павлодарда ошхона асбоблари заводи ишга туширилди. Бу ерда ош қошиқ ва чой қошиқлар, вилка, пичоқлар комплектлари, ошхона наборлари тайёрланади.

Корхонанинг учта корпусида Ватанимизда ва чет элларда ишлаб чиқарилган уч юзга яқин станок ўрнатилган. Янги корхона лойиҳадаги қувватига кўра йилига беш миллионтадан зиёдроқ буюм ишлаб чиқаради.

ПАВЛОДАР.

ЭҲМ рецепт тузади

Қозоғистон пойтахтида очилган информация-ҳисоблаш маркази республика омихта ем саноати корхоналарига хизмат кўрсата бошлади. Марказдаги электрон-ҳисоблаш машинаси Олмаота, Чимкент, Актюбинскдаги корхоналари учун омихта ем рецептлар тузиб беришга киришди.

Шу шаҳарлардаги омихта ем заводларида ўрнатилган телетайп машиналари орқали қанча хом ашё борлиги, чиқариш лозим бўлган маҳсулот миқдори тўғрисидаги дастлабки маълумотлар ҳисоб марказига юбориб турилади. ЭҲМ бир неча дақиқада энг мақбул рецепт тузади. Омихта ем составига қандай нарсалар киритилиши лозимлигини, уларнинг озуқа кучини, стандартларга мос келишини, нархини тузиб, ҳисоблаб чиқазади.

— Республикада шу соҳа учун кучли индустриал база вужудга келтирилди, — деди ТАСС мухбири билан суҳбатда Қозоғистон Тайёрлаш министрлиги омихта ем саноати бош бошқармасининг бошлиғи Ж. Сипков. —Неча ўнлаб корхоналарда йилига бир ярим миллион тонна чамаси омихта ем ишлаб чиқарилмоқда. Озуқа гранули, оқсил витамин қўшимчалар ишлаб чиқариш кўпаймоқда.

Яқин вақтлар ичида республикадаги барча катта корхоналар учун рецепт тузишга киришадиган электрон-ҳисоблаш техника омихта ем сифатини анча яхшилашга ёрдам беради.

(ТАСС мухбири).

Хушхабарлар

КОГОН. Урта Осиё темир йўли Бухоро бўлимининг коллективи беш йилликнинг учинчи йили учун олган социалистик мажбуриятини бажарди. Йил бошидан бери программага қўшимча тарзда 128 минг тонна юк ташилди. Шу билан бирга ҳар неча-кундузда вагонларга юкларни янада яхшироқ жойлаштириш ҳисобидан 40 тадан ортиқ вагон бўшатиб берилди. Ҳаракат состави оборотининг тезлаштирилиши бир неча-кундузда қўшимча равишда 330 вагонни бўшатиб берди. Бўлим пландан ташқари 277 минг сўм фойда кўрди.

* * *

НУКУС. Утов-кийгиз комбинати реконструкция қилинганидан кейин илгаригига қараганда икки баравар кўп, жами 1.200 тонна намат ишлаб чиқаради. Бу ерда намат бостириш учун ўзимизда ишлаб чиқарилган янги машиналар ўрнатила бошланди. Комбинат Қизилқум, Уст-Юрт, Туркманистон, чўпонлари ва нефтчиларига беш йилликнинг охиригача пландан ташқари кўпгина ҳар хил гул солинган рангдор гиламлар, шунингдек, тайёр ўтовлар етказиб беради.

* * *

ҚАРШИ. Бу ерда ремонт техника заводи «ГАЗ-51» юк автомобили базасида 20 ўринли янги автобус чиқаришга киришди. Бу автобусларнинг тезлиги анча оширилган бўлиб, янги ер ўзлаштирилган қийин йўллардан чўлқувар бригадаларни ташийди. Шундай машиналардан бири «Средазирсовхозстрой» виставкасида намойиш қилиш учун Тошкентга юборилди.

(ЎзТАГ).

ОШКОРА, ЯҚҚОЛ ТАҚҚОСЛАСА БЎЛАДИ

Тошкент трактор заводидаги электр табло Октябрь олди социалистик мусобақасида эришилган янги муваффақиятлардан дарак беради. Коллектив бир йил мобайнида планга қўшимча равишда йигирмата трактор ишлаб чиқаришга ваъда берган. Амалда эса, улар юзга яқин тракторни ҳозирдаёқ етказиб беришди. Трактор прицепларини планга қўшимча равишда ишлаб чиқариш юзасидан олинган йиллик мажбурият ҳам анча ошириб бажарилди.

Партия ва касаба союз ташкилотлари мусобақанинг натижаларини ошкора равишда яққол кўрсатиб туришнинг турли шаклларидан фойдаланмоқдалар.

Тракторсозлар эрталаб ишга борар экан, завод дарвозасидан кираверишда нурланиб турган экранлар ва ранг-баранг стендлар ёнидан ўтаётганларида қадамларини секинлатадилар — кеча меҳнат мусобақасида қайси цех пешқадам бўлганлигини билишга ҳар ким ҳам қизиқади. «Молния» варақалари ишчиларга энг яхши смена, бригада тўғрисида дарак бериб туради. Бошқа бир стендга қараб ўзингизнинг иш натижангизни мусобақадош ўртоғингизнинг натижалари билан таққослаб баҳо беришингиз мумкин.

Кўчма Қизил байроқни қўлга киритган биринчи йиғув цехининг коммунистик меҳнат коллективи ҳамиша муваффақиятга эришиб келмоқда. Коммунистлардан С. Муродов ва Ю. Худойберганов бошлиқ прицепларни йиғиш участкалари бош конвейерда ўзларини муносиб мусобақадошлар сифатида кўрсатиб, ҳар икки коллектив ҳам топшириқларни ошириб бажармоқда. Бу коллективлар буюмларни йиғиш сони жиҳатидангина эмас, меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан ҳам биринчи ўринга чиқиб олди.

Хўш, бунга қандай қилиб эришилди? Бу ҳақда завод радиоси орқали батафсил ҳикоя қилиб берилди. Навбатдаги кенгайтирилган планерка ана шу икки сменанинг мусобақаси қандай бораётганлигига бағишланди. Буларнинг ҳаммаси бошқа участкаларнинг ишчилари учун ҳам ибратли бўлди. Улар С. Муродов сменаси эришган муваффақиятларга ишчилар бир-бирларининг ўрнини босиб ишлаганликлари, участкаларни комплект буюмлар билан ўз вақтида таъминлаб турилганлик сабаб бўлганлигини билиб олишди.

Технолог А.П. Шалимов бошчилик қилаётган биринчи цех партия бюроси мусобақа натижаларидан ҳамма хабардор бўлиши учун турли формаларда фойдаланмоқда. Шу тариқа цехдаги ҳар бир меҳнат ғалабаси тезда бутун коллектив мулкига айланишига эришилмоқда. Бу ерда олинган мажбуриятларнинг бажарилиш якунлари тўғрисида ишчиларга кенг хабар бериб турилади, Коллективнинг меҳнат шон-шарафи тўғрисидаги ҳужжатлари цехда муқаддас ёдгорлик сифатида авайлаб асралади. Беш йиллик бошлангандан буён эришилган муваффақиятлар учун цехга топширилган гувоҳномалар ва ёрлиқлар яхшилаб безатилган катта стендларга ўрнатиб қўйилган. Илғор ихтирочилар ва рационализаторлар тўғрисидаги ахборотлар махсус вестникларда эълон қилинади, янгиликлар, иқтисодий самаралар ҳам ана шу вестникда тавсифлаб берилади.

Цех партия ташкилотлари мусобақани кенг авж олдириш учун маънавий ва моддий рағбатлантириш йўлидан ҳам фойдаланмоқдалар. Автомат цехи хўжалиги улкан корпусда қулоч ёзган. Бу коллектив кўп ойлар мобайнида сурункасига юксак ўринни эгаллаб келмоқда.

Участкалардан бирининг тепасида машҳур созловчи, Мамажон Тешабоев шарафига вимпель ўрнатиб қўйилган. Унинг номи заводдан ташқарида ҳам машҳур. Мамажон Тешабоевга турдош корхоналарнинг Бутуниттифоқ мусобақасида касбининг энг яхши устаси деган унвон берилган. У шу заводда 14 йилдан бери ишлаб келаяпти. Пешқадам тракторсоз Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланган. Мамажон Тешабоев эришган муваффақиятларининг сирини заводнинг бошқа участкаларидаги ишчилар ҳам билиб олишди. Агитаторлар партия ташкилотининг топшириғига мувофиқ М. Тешабоев ўрта мактабни тамом қилганидан кейин дарҳол дастгоҳ ёнига қандай келганлиги, касбини бир ўзигина аъло даражада ўзлаштириб қолмай, бошқа кўп кишиларни ҳам тракторсозликка ўргатганлигини ҳикоя қилиб бердилар.

Завод партия комитетида меҳнат мусобақаси натижаларидан ҳамманинг хабардор бўлиб туришига катта эътибор берилмоқда. Партия комитетининг маъмурият фаолиятини назорат қилиб турадиган комиссияси, цех партия бюролари буни ҳамиша текшириб туради. Илғор иш усуллари мактаблари, новаторларни меҳнат ғалабаси билан табриклаб турадиган плакатлар ва варақалар, «Олға интилувчилар» туркумидаги портретлар цехларнинг кундалик ҳаётига сингиб кетди.

Р. ГРИШИН,
ЎзТАГ мухбири.

Шаҳримизнинг «Марказ—13» кварталининг ҳуснига кун сайин кўрк қўшилмоқда. Кўплаб турар жой, маданий-маиший ва маъмурий бинолар қад ростламоқда. Яқинда бу ерда яна бир бино фойдаланишга топширилди. Бу кварталдаги 24-турар жой биносидир.

М. Иброҳимов фотолари.

ЭСТРАДА ҲАВАСКОР КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ КЎРИГИ

Ўзбекистон Касаба Союзлари республика совети билан Маданият министрлиги ҳаваскор ёшлар эстрада коллективларининг кўрик-конкурсини эълон қилди. Кўрик-конкурсни ўтказишдан мақсад ҳаваскорлик эстрада санъати шакл ва жанрларини янада ривожлантиришни, унинг ғоявий-бадиий даражасини, ижрочилар маҳоратини оширишдан иборат. Конкурс келгуси йил баҳорида ўтказилади.

Икки ёқлама фойда

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

Югославия билан «Жигули» автомобилининг янги модели учун комплектловчи деталлар етказиб бериш тўғрисида шартнома имзоланди. Ҳозирги вақтда ЮСФРга юборилаётган яп-янги «Лада» автомашиналарида (чет элларда «Жигули» шу ном билан аталади) кўпгина деталлар «бориб келмоқда». Югославия корхоналари кооперацияга биноан Волга автомобиль заводига бу ерда чиқарилаётган машиналарнинг ярмига етарли 25 хил номдаги деталь ва узеллар юбориб турибди. Аккумуляторлар, сақлагич блок, рул ғилдираклари шулар жумласидандир.

Бундай ҳамкорлик формаси ҳар иккала мамлакатга фойдалидир. Югославия корхоналари тайёрлаётган маҳсулотлар совет мутахассисларининг юқори баҳоларини олмоқда. Юборилаётган шу деталларнинг ҳисоб-китоби ва маҳсулоти — тайёр автомобиллар билан келиштирилмоқда. Қардош мамлакат йўлларида «Лада» тобора тез-тез учрамоқда.

Мамлакатимизда ана шу тармоқ саноатининг ривожлантирилиши муносабати билан Совет ва Югославия автомобилсозлари кооперациясининг истиқболи катта. Масалан, ҳозир Кама улкан автомобиль заводи учун Югославиядан комплектловчи маҳсулотлар келтириш билан алоқадор техникавий ва коммерция масалалари ишлаб чиқилмоқда.

(ТАСС).

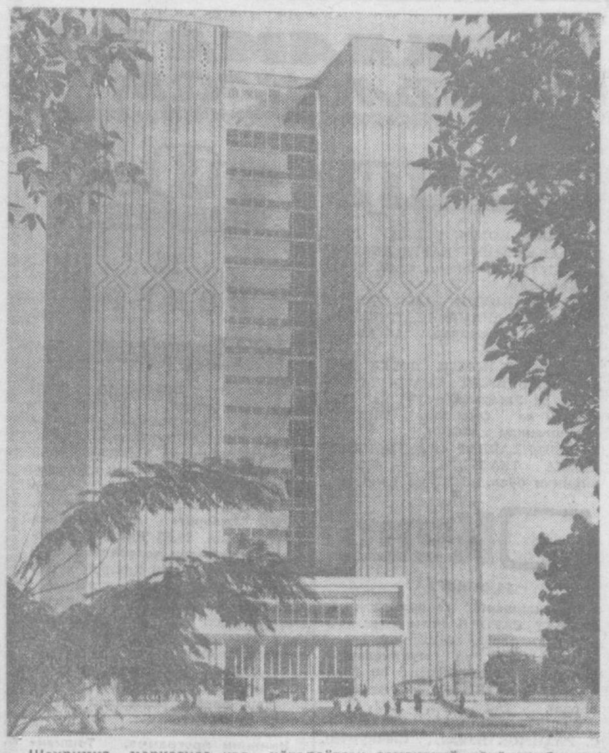

Шаҳримиз марказида қад кўтараётган замонавий кўкўпар бинолар ўзининг салобати ва муҳташамлиги билан кишини мафтун этади.

СУРАТДА: яқинда қуриб битказилган 20 қаватли маъмурий бино. У ҳозирча Тошкентдаги энг баланд иморатдир.

●Бизнинг интервью

ЁРҚИН ҲАЁТ

Жонажон республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига катта тараддуд кетяпти. Улкан тараққиёт, ютуқлар ва муваффақиятлар юксаклигидан халқимиз санъатимиз ва маданиятимиз босиб ўтган йўлга назар ташлаш жуда мароқли. Ана шў шонли йўлнинг гувоҳларидан бири онахон актриса, СССР халқ артисти Лутфихон ая Саримсоқова дир. Мухбиримиз Лутфихон ая билан суҳбатлашди. Қуйида ана шу суҳбат эътиборингизга ҳавола қилинади.

— Лутфихон ая, инқилобдан олдинги ва инқилобнинг дастлабки йиллари ҳақидаги хотираларингизни гапириб берсангиз.

— Ўша йилларни эслаш менга ҳам қувончли, ҳам маъюсона кайфият беради. Шунинг учун қувончлики, ёшлик йилларим ўша давр билан боғлиқ, шунинг учун маъюс кайфият берадики, у давр ниҳоятда оғир, айниқса, хотин-қизлар учун машаққатли эди. Улар остона ҳатлаб кўчага чиқа олмасдилар. Чиққанда ҳам чиммат ёруғ дунёни қоронғу қиларди.

Мен Қўқонда туғилганман. Қўқондаги «Дегрезлик» маҳалласида ҳозир ҳам дугоналарим бор. Биз ўша пайтда бирор дугонамизникида тўпланиб, дўппи ва белбоғ тикишар, иш устида ва бўш пайтларда кулгили воқеалар айтишиб, ўзимизни овутардик. Чунки бундан бўлак эрмак йўқ эди. Дугоналарим кўпинча ана шундай кулгули воқеалар айтиш, фолбинлар ва отинойилар қилиғини қилиб, кулдиришни мендан илтимос қилишарди. Албатта, мен уларнинг илтимосини бажарардим. Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида хотин-қизлар озодлиги муҳим масала қилиб қўйилди. «Женотдел»лар ташкил қилинди, клублар ва театрлар пайдо бўлди. Уларга аста-секинлик билан маҳаллий миллат қизлари ҳам тортила бошланди.

— Санъатдаги дастлабки қадамингиз қандай бошланган!

— Қўқонда, 1924 йилда бўлса керак, драма тўгараги ташкил қилинди. Унга Ҳамза раҳбарлик қиларди. Ўша тўгаракка мен ҳам қатнаша бошладим. Ҳамза бизга шеърлар ва кичкина интермедиялар ёзиб берар, биз эса уни халқ олдида ижро этардик.

Кўп ўтмай Ҳамзанинг таклифи билан мен Қўқон театрига ишга ўтдим. У ерда Миршоҳид Мироқилов, Мария Кузнецова, Тамарахоним, Гавҳар Раҳимова каби санъаткорлар билан танишдим. Улар билан бирга ишладим. Кейинчалик, Андижон театрига ўтдим. Ўша йиллари колхозларга чиқиб, чойхоналарда, дала шийпонларида спектакллар кўрсатар эдик, қўшиқлар айтардик. Гоҳ-гоҳ босмачиларнинг дараги эшитилиб қоларди. Транспорт бўлмагани учун ҳамма нарсамиз битта аравага юкланарди. Ўша йиллар мени санъаткор сифатида тоблади.

Муқимий номли музикали театрдан пенсияга чиқдим. Ҳозир турмуш ўртоғим, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Маҳамаджон Тожизода билан биргаликда кексалик гаштини суряпмиз.

— Лутфихон ая, Октябрь туфайли эришган ютуқларимиз, сизнингча, нималарда кўринади!

— Бу ютуқларни ҳаётимизнинг ҳамма соҳасида кўриш мумкин. Санъаткор сифатида мен маданият ва санъатдаги ютуқларни алоҳида қайд этмоқчиман: Бугунги кунда ишлаб турган ўнлаб театрлар, етук санъаткорлар бунинг ёрқин далилидир. Ўнлаб истеъдодли ёшлар етишмоқда. Санъатимиз бойиб, ривожланиб боряпти. Буларнинг ҳаммаси Улуғ Октябрь берган ёрқин ҳаёт, одил тузум шарофати.

Эрмитаж хазинаси бойитилмоқда

Ленинграддаги Эрмитажда қанча музей экспонати бор? 2 миллион 683 та. Справочникларда эса бу рақамлар камроқ. Чунки коллекциялар тўлатиляпти.

Экспонатларни харид қилиш уни тўлатиш манбаларидан биридир. Бу ишни махсус комиссия амалга оширади. Комиссиянинг 12 аъзоси санъат билағони ҳисобланади. Комиссия мажлислари ўтказиладиган кунларда (бу йилига 6—8 марта ўтказилади) улар харидор сифатида иш олиб борадилар.

Биз шунақа фавқулодда савдо-сотиқнинг бирида қатнашдик. Эрмитаж директорининг ўринбосари, комиссия бошлиғи Виталий Сусловнинг кабинети расмлар, ҳайкалчалар, қадимги кийимлар ва мебеллар билан лиқ тўла эди. Ҳар бир буюм ўз «паспорти»га эга. Унга буюмнинг мукаммал таърифи, келиб чиқиши, «туғилган йили», уни ким сотаётгани, буюмнинг ҳолати ёзилган.

...Франциянинг XVIII асрдаги рассомчилик йўналишига тааллуқли бўлган аёл киши портрети савдога қўйилади. Портретнинг ишланиши юксак. Аммо унинг рассомини аниқ айтиб бўлмайди. Лекин, Эрмитаж сотиб олган номаълум суратларнинг рассомлари машҳур усталар бўлганлиги кейинчалик аниқланган ҳоллар бўлди. Мисол учун, ўтган йили Эрмитаж мажлисларида Рубенс сурати аниқланганди. Бугун харид қилинган суратда қандай сир яшириниб ётганини ким билади, дейсиз?

Харид қилинадиган навбатдаги буюм машҳур археолог Сергей Киселевнинг коллекцияси. Бу археолог умри бўйи қадимги Хитой ҳайкалчаларини, керамик ва бронза идишларни, безакларни йиғди. Коллекцияда XI асрдан янги эрагача бўлган даврга тааллуқли қадимги санъат ёдгорликларидан салкам юзта буюм бор. Мутахассислар бу буюмлар «Қадимги Хитой» виставкаси учун ажойиб қўшимча экспонатлар бўлади, деб ҳисобламоқдалар.

Ўша мажлиснинг ўзида XVIII асрдаги рус усталари ишлаган мебель гарнитури буюмлари ва шаҳарликлар, деҳқонлар кийдиган, хизматда кийиладиган халқ костюмлари, шунингдек қадимги нодир олтин буюмлар сотиб олинди. Эрмитаж ҳаммаси бўлиб 70 буюм сотиб олди.

Харид қилиш комиссиясининг билдиришдан ташқари бирон санъат асари сотилиши мумкин эмас. Музей нодир асарларни «биринчи бўлиб сотиб олиш» ҳуқуқига эга.

Бироқ, музей китобида «экспонатларнинг камайиши» деган модда ҳам бор. Бу иш Эрмитаж бошқа музейлар билан қимматбаҳо нарсаларни ўртоқлашганда амалга оширилади. Жумладан, яқинда Иркутскка амалий санъат намуналари топширилди. Москва ва Таллиндаги музейларга қадимги пуллар коллекцияси, Одессага Рокуэлл Кентнинг бир полотноси юборилди.

Музейга келувчилар янгидан харид қилинган экспонатларни дарҳол томоша қила олмайдилар. Бу экспонатлар даставвал санитария ишловидан ўтказилади, тикланади. Лекин музей янги экспонатларнинг муваққат виставкаларини ташкил этиб туради. Яқинда шундай виставкаларнинг бири очилган эди. Унга Франциянинг XIX аср охири XX аср бошидаги йирик реалист ҳайкалтароши Эмиль Антуан ҳайкаллари, XVII—XIX асрлардаги Франция, Голландия ва немис рассомларининг суратлари қўйилган эди.

— Аммо Гойнинг «Артист Антони Сарате портрети» бу йилги мавсумда қўлга киритилган энг ажойиб экспонат бўлди, — деди музей илмий секретари Августа Побединская,— Бу унинг Эрмитаждаги ягона асаридир. Бу суратни музейга америкалик машҳур коллекционер Арманд Хаммер совға қилиб берди.

Италиялик рассом Ренато Гуттузо Эрмитажга ўзининг рангли литографиясидан 20 га яқин бетини ҳадя қилди.

Музей бундай совғаларни кўплаб оляпти. Ахир Эрмитаж жаҳондаги энг машҳур музейларнинг бири ҳисобланади-да. Мисол учун, академик Борис Биховский рус ва совет танга пуллари, значоглари ҳамда медалларининг жуда катта тўпламини музейга тортиқ қилди. Миклуха деган бошқа бир олим Финляндияда кейинги ярим аср мобайнида зарб қилинган салкам 150 танга пулни совға қилиб берди. Ленинграддаги 344-мактабнинг ўқувчилари Чуд кўли соҳилидан X асрда ишланган қадимги шамшар топиб олиб музейга беришди.

Музей ҳар йили ўнгга яқин этнографик, санъатшунослик, археологик экспедицияларини ташкил этиб туради. Ҳозир Псковда XVI аср ибодатхоналарини ковлаш ишлари олиб борилялти. Белград областидаги қабристондан XIII асрдаги кўпгина тақинчоқлар топиб олинди. Виставкада экспедиция қатнашчилари олиб қайтган девор расмларнинг парчалари, идишлар, металл буюмлар, чарх, бут, газлама, намуналарини кўриш мумкин.

Экспонатлар Ленинграддаги Эрмитажга турли йўллар билан келади ва унинг хазинасини бойитяпти.

Ирина КИРПИЧНИКОВА,
(АПН).

ҚУЁШ ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ

Гелиотехника проблемаларига бағишланган семинар Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Физика-техника институтининг «қуёш полигони»ни кўриш билан тугади. Бу ерда Ўзбекистон пойтахтининг меҳмонлари, олимлар, лойиҳачилар, конструкторларнинг доклад ва ахборотларида айтилган ишларнинг кўпларини амалда кўрдилар.

Мана буниси шўр сувни чучуклаштирувчи поғонали қурилма. Унинг каттаси Қизилқумдаги «Шофрикон» совхозида яхши ишлаб турибди. Яқинда бошқа бир хўжалик—Октябрь 40 йиллиги номли совхозда юзи 1000 квадрат метрга борадиган катта поғонали қурилма бунёд этила бошланди. Қурилманинг ҳар квадрат метридан шўри йўқотилган 3—4 литр соф сув «олиш» мумкинлиги назарда тутилса, бундай установка бутун бир посёлкада яшовчиларни сувга қондира олиши равшан бўлади. Қурилиш харажатлари эса уч йилда қопланади.

Жаҳон ойнаси

СОВЕТ СУРАТЛАРИНИ СОТИШ ВИСТАВКАСИ

ЛОНДОН. Англия пойтахтида ҳозирги замон совет рассомларининг расмларини сотиш виставкаси очилди. Виставкага Совет Иттифоқи турли шаҳарларидан 85 рассомнинг 200 дан ортиқроқ расми тақдим этилган.

Совет усталарининг суратлари Лондондан кейин Леверпулда, Ньюкасл-Апон-Тайн ва Бристолда намойиш қилинади.

(ТАСС).

Медицина ёрдами—бепул

ЖАЗОИР. Жазоирда 1974 йилнинг 1 январидан бошлаб аҳолига бепул медицина хизмати кўрсатишга аста-секин ўтиб бориш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Ҳозирги вақтда ЖХДРнинг бир қанча районларида қашшоқ деҳқонлар ва уларнинг оилаларига бепул медицина ёрдами берилмоқда.

Матбуотнинг таъкидлашича, Жазоир соғлиқни сақлаш органлари бу борада Совет Иттифоқининг тажрибасидан кенг кўламда фойдаланадилар. Совет Иттифоқи соғлиқни сақлашни ривожлантиришда, шу жумладан, миллий медицина кадрларини тайёрлашда ёш республикага кўпдан бери ҳар томонлама ёрдам бериб келмоқда.

ДАРОМАДЛАРНИНГ МУҲИМ МАНБАИ

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон хазинасига туризмдан тушадиган маблағлар чет эл валютасида катта даромад келтиради. Мамлакатда туризм тез суръатлар билан ривож топмоқда. Эълон қилинган маълумотларга қараганда, ушбу молия йилининг дастлабки саккиз ойи мобайнида Ҳиндистонга чет эл туристларининг келиши ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 23 процент кўпайган ва йилнинг охирига қадар 400 минг кишига етиб, хазинага тушадиган чет эл валютаси, тахмин қилишларича, қарийб 600 миллион рупияни ташкил этади. Мамлакатнинг Жанубий ва шарқий штатларида чет эл туризми, айниқса кенг ривож топди.

ХУНТА ЕРЛАРНИ ТОРТИБ ОЛАДИ

БУЭНОС-АЙРЕС. Чили ҳарбий хунтаси Халқ бирлиги ҳукумати мусодара қилган ерларни келгуси йилнинг 1 майидан бошлаб катта ер эгаларига қайтариб беришга киришажагини эълон қилди. Маълумки, ер ислоҳоти тўғрисидаги қонунга мувофиқ Сальвадор Альенде Халқ ҳукумати экин экиладиган беш миллион гектардан кўпроқ ерларни катта ер эгаларидан тортиб олиб, ерсиз ва кам ерли деҳқонлар ҳамда батраклар ўртасида тақсимлаган, баъзи ерларда эса қишлоқ хўжалик кооперативлари ташкил қилган эди.

(ТАСС).

КУБАДА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ

ГАВАНА. Революциядан кейин Кубада касалхоналар, поликлиникалар, туғруқхоналар ва даволаш профилактика муассасалари қурилишининг кенг кўламда олиб борилаётганлиги давлатнинг халқ сиҳат-саломатлиги тўғрисида зўр меҳрибонлик қилаётганлигидан далолат бермоқда. Ҳозир мамлакатдаги соғлиқни сақлаш системасида юз мингдан ортиқ киши ишламоқда. Революциягача Кубада энг қолоқ деб ҳисобланган ва аҳолига ҳеч қандай медицина хизмати кўрсатилмаган Орьенте вилоятининг ўзидагина халқ ҳокимиятининг салкам ўн йили мобайнида 30 та касалхона қурилди. Ольгин шаҳрида Совет Иттифоқининг ёрдами билан В. И. Ленин номли госпиталь барпо этилди. Мана шу йирик медицина марказида ишлаётган совет врачлари коллективининг шуҳрати бутун Озодлик оролига тарқалган. Фидель Кастро «бу госпиталь ҳар иккала мамлакатимиз халқлари ўртасида бирдамлик ва дўстликнинг чинакам рамзидир», деб айтди.

Кубада болалар ўртасида ўлим Латин Америкасидаги барча мамлакатларда бўлганидан кўра кам, кўпгина касалликлар эса батамом тугатилган.

(ТАСС).

ЎТКИР ПРОБЛЕМА

ВАШИНГТОН. Энергетика танқислиги кучайиб бораётганлиги Қўшма Штатларда кўпроқ ташвишга сабаб бўлмоқда. Президент Р. Никсон яқинда телевидение орқали сўзлаган нутқида нефть ва нефть маҳсулотларини тежаш хусусида айтган таклифлар конгресс томонидан «фавқулодда тез» маъқулланиши керак, деган фикрлари матбуотда эълон қилинди.

Федерал ва маҳаллий маъмурлар энергияни тежашга қаратилган бир қанча чораларни жорий этишга киришдилар. Масалан, Вашингтонда федерал муассасалар жойлашган кўпгина биноларда ҳавонинг ҳароратини пасайтиришга ва 750 мингта «ортиқча» электр лампани ўчириб қўйишга қарор қилинди.

Яқин Шарқдаги можаро натижасида нефть жуда етишмай қолганлиги АҚШ ҳукуматини ёнилғини тежашнинг бошқа йўлларини ҳам қидиришга мажбур қилмоқда. Авиация компанияларига рейсларни камайтириш тўғрисида фармойиш берилди. Матбуот хабарларига қараганда, Оқ уйда хусусий автомашина эгаларига бензин сотишни чеклаб қўйиш, ёки бензин олувчиларга солинадиган солиқларни кескин кўпайтириш планлари кўриб чиқилмоқда.

(ТАСС).

РУС РАСМЛАРИНИНГ ВИСТАВКАСИ

ВАРШАВА. Польша пойтахтидаги миллий музейда жума куни XIX асрнинг иккинчи ярмидаги рус расмларининг виставкаси очилди. Виставкага Третьяков галлереясида ва рус музейида тўпланган полотнолардан 96 таси қўйилган. Бу суратлар орасида Репин, Суриков, Верещагин, Левитан, Перов асарлари бор.

Рус расмлари виставкаси — Польша маданий ҳаётида муҳим воқеа, деди Польша Халқ Республикасининг Маданият ва санъат министри С. Вроньский виставкани очиш маросимида сўзга чиқиб.

(ТАСС).

Польшадаги Невядова шаҳрида яқин вақтларда автомобиль ишқибозлари учун туристик прицеплар ишлаб чиқарила бошланади (суратда). Бу прицеп тўрт пассажирга мўлжалланган, унда ухлайдиган жой, икки баллонли газ плитаси, ўн литрли сув баки, йиғма столча, гардероб бор. Кичик холодильник учун жой ажратилган. Конструкциянинг асосий деталлари эримэфир шиша пластикадан тайёрланганлиги сабабли прицеп ҳар қандай об ҳаво шароитига бардош бера олади ва гаражга муҳтож эмас.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

Гана қишлоқ хўжалиги ривожланмоқда

АККРА. Гана ҳукумати қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш масалаларига катта эътибор бермоқда.

Асосий қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини етиштириш билан шуғулланадиган махсус бошқармалар — дон ва дуккакли ўсимликлар бошқармаси, ўсимлик толалари бошқармаси, пахта бошқармаси, какао сотиш билан шуғулланадиган бошқарма ва бошқа шу каби бошқармалар тузилганлиги ана шундай чораларнинг бири бўлди. Гана учун нисбатан янгилик бўлган шоли, гаримдори, помидор сингари экинларнинг ҳосили анча кўпайди.

Чорвачилик янада ривож топди, шу билан мамлакатда қора моллар, қўйлар, эчкилар зотини яхшилашга алоҳида эътибор берилмоқда. Мамлакат шимолидаги Веа-Бэм районининг ўзидагина 3.500 акр ерга сув чиқарилади. Тракторлар, комбайнлар ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари харид қилишга катта-катта маблағлар ажратилмоқда.

(ТАСС).

Тадеуш ДОЛЕНГА-МОСТОВИЧ

МУТТАҲАМНИНГ ПАРВОЗИ

Машҳур поляк ёзувчиси Тадеуш Доленга-Мостович нинг бу романида панлар Польшасида ҳукм сурган буржуа тартиб-қоидалари қаттиқ фош этилади. Қуйида ушбу романдан парча ўқийсиз.

Кўча қуёш нурларига ғарқ бўлганди. Пешин маҳали яқинлашмоқда эди. Уткинчилар деярли кўринмасди. Дизма оҳиста қадам ташлаганича Лазенкига жўнади. Пенкная муюлишига етгач, у тўхтаб, жилетнинг чўнтагидан никель тангани олди.

«Охиргиси» —дея хаёлидан ўтказди у.

Сўнг папирос сотиладиган киоска ёнига келди.

— Иккита «Гран-при».

Дизма қайтимини санаб олди-да, беихтиёр йўлида давом этди ва трамвай бекати олдига бориб тўхтади. Ҳасса тутган аллақандай чол унга хира кўзларини тикиб турарди. Қўлида бир талай тугун ушлаган башанг бир хоним трамвайни кутар экан, йўлдан кўзини узмасди. Хонимдан сал нарида қўлтиғига китоб қистирган бир бола чидамсизлик билан питирлаб турарди. Унинг қўлтиғидаги нарса аслида китоб бўлмай, кул ранг полотнодан тикилган папка эди. Бола Дизмага орқа ўгирганида папканинг оғзида хатлар ва корреспонденция топширилгач, эгасидан қўл қўйдирилиб олинадиган бир даста квитанциялар кўринди.

Дизма болага қаради-ю, бир вақтлар нотариус Виндернинг ҳузурида хат ташувчи бўлиб хизмат қилганида ўзи ҳам шундай папка кўтариб юрганини эслади. У пайтлар ҳали уруш бошланмаган эди. Ушандан кейин бир оз вақт ўтгач, Дизма Лисковда почта чиновниги бўлиб ишга ўтганди. Фақат нотариуснинг конвертлари ҳаво ранг бўлиб, боланинг папкасидаги конвертлар эса оқ эди.

Бекатга тўққизинчи трамвай келиб тўхтади. Бола трамвайнинг тўхташини кутиб ўтирмай, орқа эшикдан сакраб чиққан эди, папкаси тутқичга илиниб қолиб, хатлар сочилиб кетди.

Шумтаканинг омади бор экан— бугун ер қуп-қуруқ,— дея хаёлидан ўтказди раққос, бола хатларни қандай териб олаётганини кузатар экан.

Трамвай жойидан қўзғалган эди битта хат зинадан ерга учиб тушди. Дизма оқ конвертни олиб, узоқлашиб бораётган трамвай ортидан қўл силтади. Бироқ хатларни папкага жойлаш билан овора бўлиб қолган бола ҳеч нимани сезмади. Силлиқ қоғозлик ишланган конвертга қўл билан чиройли қилиб:

Пан раис
Артур Раковецкийга
Маҳаллий
Уяздовский хиёбони, 7.

деб ёзиб қўйилган эди.

Оғзи ёпилмаган конвертга икки букланган бежиримгина карточка жойлаб қўйилган экан. Карточканинг бир томонига француз тилида алланималар ёзилган бўлиб, иккинчи томонида, чамаси, худди ўша гапнинг ўзи поляк тилида баён этилганди:

«Министрлар Советининг раиси зўр мамнуният билан Сиз пан раис зоти олийларини Австрия республикасининг канцлери жаноби олийлари шарафига бериладиган банкетга ташриф буюришларини илтимос қиладилар. Банкет шу йилнинг 15 июль куни, кеч соат саккизда, Европа меҳмонхонасининг биринчи қаватидаги салонларда берилади».

Карточка пастига майда ҳарфлар билан: «Фрак, орденлар» деб ёзиб қўйилган эди.

Дизма адресни яна бир марта ўқиб чиқди: Уяздовский хиёбони, 7. Олиб бориб берса қандай бўларкин? Зора бир злотий беришса... Кел, ундан нима кетди. Еттинчи уй! Бу бир неча қадам нарида-ку ахир.

Уйда турувчиларнинг рўйхатида «А. Раковецкий» фамилиясининг қаршисига: «кв. № 3 бельэтаж» деб ёзиб қўйилган эди.

Дизма зинадан юқори кўтарилди-да, бир неча марта қўнғироқ тугмасини босди. Бир оздан сўнг дарбон пайдо бўлиб, пан раиснинг чет элга кетганини айтди.

— Омад чопмаса шунақа бўлади ўзи!

Дизма елкасини қисди-да, қўлида хат билан уйи томон жўнади.

Орадан қирқ минутча ўтгач, у Луцкая кўчасига етиб борди-да, ҳар қадамда ғичирлайдиган тахта зинадан бешинчи қаватга чиқиб, эшикни очди.

Ичкаридан Дизманинг димоғига гуп этиб қашшоқ хонадоннинг иси урилди: бу ерда пиёздоғнинг тотли иси билан ҳўл йўргакнинг аччиқ ҳиди аралашиб кетганди. Бурчакдан аёл кишининг товуши эшитилди:

— Эшикни ёпсангиз-чи. Болани шамоллатиб қўясиз!

Дизма алланима деб тўнғиллади-да, шляпасини ечиб, пальтосини девордаги михга илди ва дераза ёнига бориб ўтирди.

— Хўш қалай?—сўради аёл.— Иш топдингизми?

— Ҳозирча йўқ.

— Эҳ, пан Дизма! Бу ерларда бекорга овора бўлиб юрибсиз. Сизга неча марта айтдим ахир! Қишлоқда ризқи-рўзни топиш осонроқ бўлади. Эркакларнинг ҳаммаси шунақа ўзи.

Дизма индамади. Мана уч ой бўлибдики, Панская кўчасидаги «Фил» майхонаси ёпилгандан бери у ишсиз юрарди. Майхонада у ҳар қалай мадолина чалиб, кунига беш злотий ишларди. Бундан ташқари у ерда кечки овқати ҳам текинга тушарди. Рост, меҳнат биржаси уни темир йўл узели қурилишига ишга юборди. Бироқ Дизма у ерда инженер билан ҳам, мастер ва ишчилар билан ҳам чиқиша олмади. Икки ҳафтадан сўнг уни ишдан бўшатиб юборишди. Лисковда эса...

Аёл ҳам, чамаси шу ҳақда ўйларди.

— Пан Дизма, шундан кўра ўз юртингизга, қариндош-уруғларингизнинг олдига жўнаганингиз маъқул эмасми? У ерда сизга доим иш топилади.

— Менинг ҳеч қанақа қариндош-уруғим йўқ, деб айтганман-ку сизга, пани Валентова.

— Ўлиб кетишганми?

— Ҳа, ўлиб кетишган.

Валентова картошкасини артиб бўлиб, қозончасини оловга қўйди.

— Варшаванинг одамлари ярамайди, кейин иш топиш ҳам жуда қийин,— дея гап бошлади у яна.— Мисол учун эримни олинг: ҳафтада атиги уч кун ишлайди, топгани озиқ-овқатга аранг етади. Уларнинг директори — отинг ўчгур анови Пурмантер, молимиз ўтмаяпти, шу боисдан фабрикани бутунлай ёпиб қўйишса керак, деётганмиш. Агар Манька бўлмаганида квартира ҳақини ҳам тўлай олмасдик. Қиз бояқиш қийналиб кетди, лекин на чора? Агар бир ҳафта ичида иккита жазман топмаса...

— Эҳтиёт бўлсин,— аёлнинг гапини бўлди Дизма, — билетсиз ушлаб олишса... Чатоқ қилишади!..

Валентова боласини йўргаклаб бўлиб, ҳўл латтани плита устига осиб қўйди.

— Оғзингиздан ел учирсин!—деди зарда билан у.— Ундан кўра ўзингизга қаранг. Уч ҳафтадан бери пул тўламай, бекорга жойни эгаллаб ётибсиз. Сиздақа ижарачидан ўргулдиму!

— Қўрқманг, тўлайман,— дея тўнғиллади Дизма.

— Туянинг думи ерга текканда-ми. Ун беш злотий — деярли сув текин... Лекин шуниям тополмаяпсиз. Қаергаборманг, дарров кавушингизни...

— Буни сизга ким айтди, пани Валентова?

— Бунинг нимаси сир экан! Узингиз Манькага айтиб берибсиз-ку.

Орага жимлик чўкди.

Дизма дераза томон ўгирилиб, қўшни флигелнинг сувоғи кўчган деворига тикилганича хаёлга ботди. Чиндан ҳам унинг омади юришмаётганди. У биров ерда муқим ишлай олмасди. Дизмани гимназиянинг тўртинчи синфиданоқ қулоқсиз ва ялқовлиги учун ҳайдаб юборишганди. Нотариус Виндер уни бошқалардан кўпроқ тутиб турганди. Эҳтимол кичкина Никодим немисчани оз-моз билиши— ҳар қалай қаёққа юборишаётганини тушуниши учун шундай бўлгандир. Кейин почта идораси, арзимас маош ва бошлиқнинг доимий дўқ-пўписаси... Уруш. Телеграф батальонининг обозида уч йил хизмат қилган Дизманинг эришган ягона мансаби ефрейторлик унвони бўлди, холос. Сўнг яна Лисковдаги почтада хизмат қилди. Почтадан штатлар қисқариш баҳонаси билан кавушини тўғрилаб қўйишгач, черков ксендзи уни кутубхонага ишга киритиб қўйди. Бироқ у ерда ҳам Дизма бор-йўғи бир қишгина ишлади: апрель ойидаёқ унинг китоб жавонларини тартиб билан сақлай билмаслиги аён бўлиб қолди.

Ҳар қалай кутубхонада хизмат қилиш анча қизиқ эди...

Дизманинг хаёлини нарироқда жойлашган фабрикаларнинг гудоги бўлиб юборди. Валентованинг тушки овқатга дастурхон ёзаётганини кўриб, аста ўрнидан турди-да, ташқарига чиқиб кетди.

Дизма оёғи сирқираб оғриётганига қарамай, қуёш тафтида қизиб кетган кўчаларда анчагача санқиб юрди. Уйда ўтириб, Валентиннинг тўнғиллаши ва Маньканинг пичингларини эшитишга — энг муҳими эса — уларнинг қандай овқатланишларини томоша қилишга унинг ортиқ тоқати қолмаганди. У икки кундан бери туз тотмаган эди. Чўнтагидаги сўнгги пулларига эса фақат папирос олиб чекарди.

Колбаса дўкони ёнидан ўтар экан, Дизма нафасини ичига ютди — дудланган гўштнинг ҳиди унинг асабига ёмон таъсир қила бошлаганди. У озиқ-овқат маҳсулотлари чиройли қилиб териб қўйилган витриналарга қарамасликка уринарди, бироқ очлик, барибир, борган сайин кўпроқ азоб берарди.

Дизма иш топишга умид йўқлигини жуда яхши тушунарди.

Бундан у чўчирмиди? Йўқ, сира ҳам чўчимасди. Дизма, бахтига, тасаввур қилиш қобилиятидан маҳрум эди. Уз режаларини у икки-уч кунгагина мўлжаллаб тузарди. Агар ўтган ҳафта Дизма соатини сотиб кун кўрган бўлса, келаси ҳафтада у фраги билан лакланган ботинкасини бозорда пуллаб ҳаёт кечириши мумкин эди.

(Давоми бор).

● Мамлакатлар, одамлар, одатлар

Энг чидамли қабила

Бу одамлар Саҳрои Кабирнинг қоқ марказида Тибести ва Тенере текисликларида яшайдилар. Бу ерда ҳатто қум ҳам йўқ. Муттасил эсиб турадиган қайноқ шамол йўлида учраган ҳамма нарсани, қумни ҳам супуриб кетади. Атрофдаги манзара худди ой сатҳини эслатади. Ҳаёт нишонаси кўринмайдиган кратерлар, тошлар... Энг яқиндаги воҳа бу ердан 300 километр масофада жойлашган. Воҳа деганимизнинг ўзи ҳам нари борса ўттиз туп хурмо дарахти ўсиб ётадиган жой.

Тубу қабиласи худди ана шу кимсасиз саҳрода — Чад, Нигер ва Ливи чегаралари тўқнашган жойда яшайди. Баъзи этнографлар тубу қабиласи Африкада энг қадимий деб ҳисоблайдилар. Ўтган йил куз ойида халқаро экспедиция ана шу қабилага сафар қилди. Мақсад тубу қабиласи ҳаётини ўрганиш эди.

Бельгиянинг учта университети томонидан ташкил қилинган сафар жуда машаққатли бўлди. Олимлар чўл бўйлаб икки ярим минг километр йўл босганларидан кейин бу ерда инсон зоти яшаши мумкин эмаслигини ўз тажрибаларида синаб кўрдилар. Яхшиямки, экспедициянинг махсус жиҳозланган палаткалари, холодильниклар ва кондиционерлар билан жиҳозланган вездеходлари бор эди. Акс ҳолда экспедиция аъзолари бир неча кун ичида ҳалок бўлишлари тайин эди. Ҳолбуки сафарга чиққан бу медик, эколог ва этнографлар ер куррасининг турли чеккаларига, жумладан янги Гвинея ва Амазонияга сафар қилиб, тажриба орттирган одамлар эди.

Экспедициядан мақсад қуйидагиларни аниқлаш эди: тубу қабиласи аъзолари сувсизликдан организмнинг қуриб қолишига қандай чидайдилар? Улар нима билан овқатланишади? Бу одамларнинг бунчалик чидамлигига сабаб нима? Ахир улар соя жойда ҳам куннинг ҳарорати 45 даражадан пастга тушмайдиган тошлоқ саҳрода 80—90 километрлаб йўл босишадику. Бунинг устига бу ерда соя жойнинг ўзи йўқ-ку?

Тубу қабиласи аъзоларининг ҳаётида бундан бошқа ҳам сирли ҳодисалар кўп. Қизиғи шундаки, қабила аъзолари жуда узоқ умр кўришади. Ҳатто кексайиб қолганларида ҳам тишлари бут-бутун тураверади. Болалар ўртасида ўлим ҳодисаси Африканинг бошқа ерларига нисбатан бу ерда бир неча марта кам.

Тубуларнинг бадани жуда ҳам келишган. Чеҳраси чиройли. Қирра бурун, текис лабли, кўзлари чақноқ кишилар. Тўғри, куни-туни чивин чақавергани учун одамларнинг, айниқса болаларнинг кўзи доим қизариб юради.

Экспедициянинг база лагери Бильма деган жойда тўхтади. Тубулар бу ердан келиб туз олиб кетишар, туяга ортиб бориб Саҳрои Кабирнинг жанубидаги мамлакатларда сотишар экан.

Олимлар тубулар билан тезда алоқа боғлашди. Қабиланинг тўрт оқсоқолига экспедиция ихтиёридаги самолётда учиб сайр этишни таклиф қилишганидан кейин муносабатлар жуда дўстона бўлиб кетди.

Медиклар салкам 400 кишидан анализ учун қон олиб, холодильникка жойлаб қўйишди. Диетологлар тубулар ейдиган овқатни синчиклаб кўздан кечиришди. Биринчи куниёқ улар кутилмаган янгиликларга дуч келишди. Маҳаллий аҳолида шундай мақол бор экан. «Тубу учун кунига битта хурмо кифоя. Эрталаб пўстини, пешинда мевасини, кечқурун данагини еб тирикчилик қилиб кетаверади». Бу мақол чиндан ҳам ҳаётий эканлиги аён бўлди. Тубу қабиласининг аъзолари ейдиган овқатнинг турлари жуда кам. Улар чойга ўхшаш ўсимликни аччиқ қилиб дамлаб, ичишади. Бу уларнинг нонуштаси. Пешинда бир неча дона хурмо билан кифояланишади. Кечқурун эса баъзан пальма ёғи аралаштириб илдизлар билан овқатланишади, вассалом. Уларнинг бошқа овқати йўқ.

Бир қанча врачлар «жип» машинасида карвон билан йўлга чиқишган эди. «Биз чарчаганимиздан рулни бошқаришга ҳам мадоримиз қолмаган эди,— деб эслайди улардан бири. — Тубулар эса машина ёнида пиёда бемалол юриб боришарди. Улар 40 километр йўл босганидан кейин ҳам юрак уришида, қон босимида биронта ўзгариш сезилмасди».

Бир сафар дам олишга тўхтаганларида тубу онлаларидан бирига европачасига пиширилган овқатни тавсия этишди. Кўчманчи тубулар овқатдан озгина еб кўриб, жирканиб тупура бошлашди. Улар гўшт нималигини умуман билишмайди. Қизиқ, тубулар ҳайвон гўштининг оқсилисиз қандай тирикчилик қилар экан. Бу ҳам муаммо.

Саҳрои Кабирга қилинган сафардан тўпланган барча материаллар диққат билан ўрганиб чиқилади. Лекин микроскоп ва химиявий анализлар саҳронинг бу чидамли одамлари сирини очишга ёрдан бера олармикин. Буниси ҳали муаммо.

М. СИНЕВИН.

«Вокруг света» журналидан.

● *Совет Иттифоқи шаҳарлари бўйлаб*

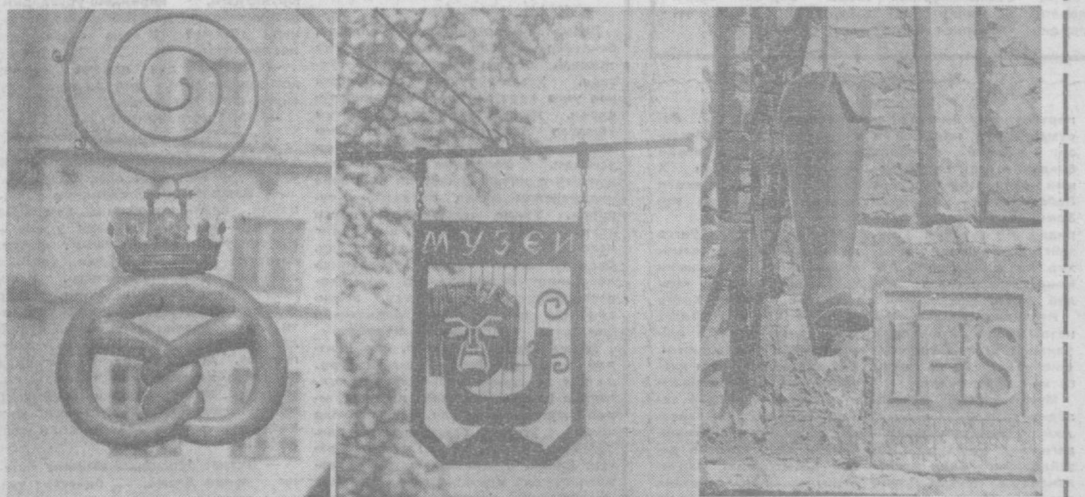

КЕКСА ТООМАС ҲИМОЯСИ ОСТИДА

Таллин шаҳри минг ёшдан ошди. Қадимги Таллин юксалиб бораётган Совет Эстонияси замонавий пойтатининг марказида сақланиб қолган ва у ҳозир даҳлсиз жой деб эълон қилинган. Бу шаҳар олисдаги қуруқликдан ҳам, денгиздан ҳам романтик соядек кўринади. У эски эртак кўз ўнгимизда намоён бўлганга ўхшайди. Тоомпеа тепалигида яқин йўлаб бўлмайдиган миноралари ва деворлари бўлган қалъа бор. Ундаги черков қуббаларининг учли найзалари шитоб билан осмонга қадалиб турибди, (қадимги ратушанинг шаҳар ҳимоячиси кекса Тоомас тасвирланган томидаги парракдан бошланадиган) сернақш парракли қўҳна уйлар монастирь ва устахоналарнинг томлари ҳам учли қуббали.

Урта асрдаги ҳунармандлар ўша вақтлардаёқ бу ерда ҳар хил идишлар, металл асбоблар ясаганлар, газлама ва безаклар тайёрлаганлар, устахоналарга кириладиган эшиклар тепасига шу ерда тайёрланадиган буюмларнинг намуналарини осиб қўйиш одат тусига кирган. Уз хизматини таклиф қилишнинг бу кўргазмали усули ҳозир ҳам иш беряпти. Ҳозирги вақтда иши бошидан ошган ва қаергадир шошилаётган турист ёки Таллинга келган меҳмон бу яхши анъана туфайли эстон тилини билмаса ҳам ўзига керакли жойни осонгина топиб олади. «Буюми бўлган» лавҳаларга қараб ресторан ва қаҳвахона, нонвойхона ва магазинга, дорихона ва ремонт устахонасига кириб бора олади. Бундай лавҳалар шаҳарга ўзига хос «қадимги манзара» бағишлаб турибди.

Чапдаги суратда: булка нон пишириладиган нонвойхона эшиги олдига осиб қўйилган мисдан қилинган ўрама нон тасвирланган, ўртада — театр ва музика музейининг эшиги олди; ўнгдаги суратда—пойафзалларни ремонт қилиш устахонасининг лавҳаси.

А. Володин фотоси, (ТАСС).

Спорт

ШАШКАЧИЛАР БЕЛЛАШУВИ

Республика мусобақалари календаридан энг йирик тадбирлардан бири мустаҳкам ўрин эгаллаб бормоқда: ҳар икки йилда бир марта Ўзбекистонда кўнгилли спорт жамиятлари ва маҳкамалар терма командалари ўртасида шашка бўйича мусобақалар ўтказиш анъанага айланмоқда. Командалар рус шашкаси ва юз катакли шашкаларда ўйнайдиган икки эркак ва икки аёл спортчидан иборат бўлиши шарт.

Республикамизнинг энг кучли шашкачилари кеча марказий шахмат шашка клубида навбатдаги турнирни бошлаб юборишди. Мусобақа қатнашчилари орасида халқаро мастер, юз катакли шашка бўйича Ўзбекистон чемпиони С. Давидов («Спартак», Тошкент), унинг клубдоши, рус шашкаси бўйича республика чемпиони Ш. Ёқубов, тошкентликлар В. Александров («Меҳнат»), И. Берштейн ва В. Раппопорт (иккаласи ҳам «Локомотив» жамиятидан), Л. Хейф ва И. Мартель (иккаласи ҳам «Пахтакор» жамиятидан), самарқандлик меҳнатчилар С. Борухов ва М. Фозилов ва бошқалар бор.

„УМИД КУБОГИ" ГРУЗИН ФУТБОЛЧИЛАРИДА

Душанбе шаҳрида ВЛКСМ Марказий Комитетининг совринн «Умид кубоги» учун мусобақалар ниҳоясига етди. Сўнгги тур олдидан жадвалда қизиқ ҳолат юзага келди. Бирданига тўрт команда бештадан очко тўплаб, ғолибликка даъвогарлик қилаётган эди. Фақат майдон эгалари—Тожикистон ва Литва терма командаларигина биринчи ўрин учун курашиш имкониятидан маҳрум бўлишганди.

Охирги турда тожикистонлик ёш футболчилар Литва спортчилари билан 1:1 ҳисобида ўйнаб бешинчи ўринни эгаллади лар. Литва футболчилари олтинчи ўринда қолишди.

Қозоғистон ва Белоруссия терма командаларининг учрашуви сўнгги турнинг энг қизиқарли учрашуви бўлди. Соврин учун финал турнирда биринчи марта иштирок этаётган қозоғистонлик ёшлар ғалаба қозониш учун астойдил ҳаракат қилдилар. Ҳисобни ҳам биринчи таймда улар очишди. Аммо устунликни сақлаб қола олмадилар. Иккинчи таймда ҳужумни кучайтира борган Белоруссия терма командаси жавоб тўпини киритишга муваффақ бўлди. Ўйин 1:1 ҳисобида тугади.

Энди Грузия ва Украина командаларининг учрашувида биринчи ва тўртинчи ўринларнинг тақдири ҳал бўлиши керак эди. Бу учрашув ҳам 1:1 ҳисобида дуранг натижа билан тугади. Шундай қилиб, СССРда хизмат кўрсатган тренер В. Элошвили раҳбарлигидаги Грузия терма командаси фахрли соврин— «Умид кубоги»ни қўлга киритди.

Иккинчи ўринни қозоғистонлик футболчилар, учинчи ўринни белоруссияликлар эгаллашди.

НАВБАТ ЧОРАК ФИНАЛ УЧРАШУВЛАРИГА

Сув полоси бўйича СССР Кубоги учун охирги икки нимчорак финал ўйинлари бўлиб ўтди. Ботумида маҳаллий «Водник» ГСВГ командасига 2:6 ҳисобида ютқазди. Волгограднинг «Спартак» сув полочилари эса ўз майдонларида Львовнинг «Динамо» коллективини 8:6 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

Эртага —15 ноябрда биринчи чорак финал ўйини ўтказилади. ЦВСК ВМФ сув полочилари Марказий армия спорт клубининг ҳавзасида Бокунинг ККФ командасини қабул қиладилар. Яна икки кундан кейин «Динамо» (Харьков) — «Спартак» (Волгоград) ва «Динамо» (Тбилиси) — «Динамо» (Москва) учрашувлари бўлади.

Москва давлат университети ва ГСВГ командалари ўртасидаги учрашув мамлакат чемпионлари Белграддан қайтиб келганларидан сўнг ўтказилади.

ХУШМУОМАЛА КИОСКАЧИ

Тўғри касб эгалари

Фахриддин ака бугун ҳам одатдагидек эрта уйғонди. Наридан бери ювиниб олгач, йўлга отланди. Турмуш ўртоғи Ҳалима опа нонуштага дастурхон тузаганча қолаверди.

— Эрталаб чойини ичиб кетса нима қилар экан-а? Нонушта қилиб олишниям унутса кишн?!— деб қолди эрини ишга кузатаркан.

У маҳалладан катта йўлга чиққанида энди тонг ёришаётган эди. Автобус бекатида ҳам ҳеч ким кўринмади. «Вақтида чиқибман», — деб қўйди у соатига қараб. Эртароқ бориб газета-журналларнинг янги сонини қабул қилиб олмаса, кўнгли жойига тушмайди. Ундан кейин ҳамма ҳам эрталабданоқ янгиликдан хабардор бўлгиси келади. Фахриддин ака шундай хаёллар билан иш жойига етиб келди.

Мўъжазгина дўконнинг у ёқ-бу ёғини саранжомлаб турган эди, газета-журналларнинг янги сонлари келтирилди. Уларни қабул қилиб олди. Зум ўтмай, киоска олди газетхонлар билан гавжум бўлиб қолди. Киоскачи газеталарни саралаб чиққач, харидорларнинг ҳаммасига бирдай хушмуомалалик билан хизмат кўрсата бошлади.

Шу соҳада ишлаётганига 20 йил бўлган бўлса, ҳар кунги иши ана шундай қувончли ва сермазмун ўтаяпти. Ахир, одамларга янги-янги хабарларни етказиш, уларга янгилик улашиш қувончли эмасми?!

Фахриддин ака Рисметов сершовқин, ёшлик тароватн барқ уриб турган Студентлар шаҳарчасида жойлашган 5-киоскада сотувчи бўлиб ишлайди. У ўз касбига меҳр қўйганлардан. Харидорлар билан доимо юмшоқ муомалада бўлади. Ойлик ва квартал планларини ҳамиша 120—130 процент қилиб бажариб келмоқда. Ҳалол меҳнатлари учун у Собир Раҳимов район ва шаҳар «Союзпечат»и томонидан бир неча марта мукофотлар, «Фахрий Ёрлиқ»лар олган.

Ширинсухан, хуштабиат киоскачи Фахриддин ака Рисметовдан барча газетхонлар хурсанд. Ҳалол меҳнат, самимийлик кишига бахт келтиради. Фахриддин ака ҳам ана шундай меҳнатдан бахтини топган кишилардан бири.

Ширин РАЗЗОҚОВА, студент.

Қувноқ сатрлар

ҚЎРҚМАНГ, ДАДА

— Ўғлим, агар аянг сендан, даданг неча кружка пиво ичди, деб сўраса, нима дейсан?

— Қўрқманг, дада. Мен аямга фақат ўнгача санашни биламан, дейман.

БОШҚА ШАҲАРГА КЎЧАСИЗ

Ўткинчи бир киши сувга чўкаётган кишини қутқазиб қолди.

— Мени қутқариб қолганингиз учун катта раҳмат. Энди мен сиздан умрбод қарздорман. Қандай истагингиз бўлса ҳам айтаверинг, уни бажо келтиришга тайёрман.

— Жуда соз! Ундай бўлса тезда қайнанамга уйланинг-да, бошқа бир шаҳарга кўчиб кетинг...

А. НУГАЕВ тўплаган.

БИЛАСИЗМИ?

● Россияда биринчи маротаба почта маркаси 1858 йили январь ойида чиққан.

● Биринчи совет маркаси 10 август 1921 йили чиққан бўлиб, бугунги кунда 3000 дан ортиқ ҳар хил турдаги почта маркалари мавжуддир.

● Жаҳондаги энг кўп маркалар коллекцияси АҚШ президенти Франклин Рузвельтда ва Ҳиндистон бош министри Жавоҳарлал Неруда бўлган.

● Энг қимматбаҳо почта маркаси 1856 йили Британия Гвинеясида чиққан оч қизил, бир центли марка ҳисобланади.

● Жаҳонда биринчи муваффақиятли аппендицит операцияси 1736 йили хирург Клаудис Эминэнд томонидан қилинган. У Англия қироли Георг II ни операция қилган.

● Европада биринчи кўз касалхонаси 1805 йилнинг бошларида Москвада очилган.

● Энг қадимий музей Япониянинг Нара шаҳрида жойлашган бўлиб, у 756 йили бунёд этилган.

● Дельфинларнинг 96 тиши бўлишига қарамасдан, улар ейдиган овқатини ямламасдан ютади.

Обуна давом этяпти

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

Куйбишев районидаги саноат корхоналари, илмий-тадқиқот институтлари ва бир қатор ташкилотларда келгуси йил газета ва журналлари учун обуна бўлиш уюшқоқлик билан олиб борилмоқда.

«Ташкенткабель» заводи ишчи ва хизматчилари 30 минг сўмлик газета ва журналларга ёзилдилар.

Обуна ишларини олиб боришда жамоатчи тарқатувчилар меҳнати баракали бўляпти. М. Куришева, Н. Кобилькина, Е. Горохова каби жамоатчилар ғайрати билан республика Фанлар Академиясига қарашли ботаника, химия, ўсимлик моддалари химияси илмий-тадқиқот институтларида обуна ишлари барвақт тугалланди. Булардан ташқари олий партия мактаби, «Союзхлопком аш» заводи коллективлари ўн минг сўмлаб газета ва журналларга ёзилдилар.

Район меҳнаткашлари марказий газеталардан 29 минг, марказий журналлардан 36 мингга яқин, республика газеталаридан 25 мингдан зиёд нусхага обуна бўлдилар.

РАЙОНДА КЕЛГУСИ ЙИЛ УЧУН 550 МИНГ СЎМЛИК ОБУНА ТЎПЛАНДИ БУ РАҚАМНИ 800 МИНГ СЎМГА ЕТКАЗИШ МЎЛЖАЛЛАНМОҚДА.

● *Фойдали маслаҳатлар*

Кўкатларни қишга асраш

Қишга асрамоқчи бўлган кўкатларингиз агарда тўғри тайёрланган бўлса, ҳеч вақт мазасини йўқотмайди. Петрушка, укроп таркибида А, С, Е, К каби витаминлар бор. Тайёрланган кўкатларингизни баҳорда ёки қишда ҳар хил овқатларга бемалол ишлатишингиз мумкин.

Петрушкани ёки укропни олдин муздек сувда яхшилаб чайиб олганингиздан сўнг, майда қилиб тўғрайсиз. Унга аччиқ бўлмаган гаримдорини аралаштирсангиз, янада мазали бўлади. Бу кўкатларни бир килограммига 170 — 200 грамм туз солиниб яхшилаб аралаштирилади. Баъзан, кўкатларга петрушка ва сабзи илдизларини ҳам солишади. Тайёр бўлган кўкатни тоза идишга солиб, ёғоч қошиқ билан яхшилаб сиқилади. Шундан сўнг қопқоғи ёпилади. Уни қоронғи ва қуруқ ерда асраш керак.

Баъзи бир уй бекалари фақат укропнинг ўзини тайёрлашни лозим кўришади. Бундай пайтда, кўкатни банкага қават-қават қилиб тахлаб туз сепишлари керак. Бир килограмм укропга 150 грамм туз солинади. Бундай кўкат тайёр бўлаётган суюқ овқатларга ярим соат олдин солиниши керак. Агарда сиз қуюқ овқатга шу кўкатлардан ишлатмоқчи бўлсангиз, икки-уч маротаба совуқ сувга чайиб ташлаб, ишлатишингиз мумкин.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА— 14|XI да **Оққуш кўли,** 15|XI **Чио-чио-сан.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14|XI да **Самандар,** 15|XI да **Йўқолган узук.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14|XI да **Ужарлар,** 15|XI да **Замонали ва Омонали,** 16|XI да **Севишганлар хиёбони.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА —14|XI да **Биринчи бўса,** 15|XI да **Трибунал.**

КИНО

14 НОЯБРДА

Қум карьери генераллари — САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун). «ЧАЙКА» (жуфт соатларда).

Талантлар ва мухлислар — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Оддий кийимдаги киши — С. РАҲИМОВ номли, (кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Булутлар ортида осмон —«ВОСТОК», «МОСКВА» (кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Озодлик нақадар нашъали сўз (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

«Хольцауге» операцияси—«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Муҳаббат риштаси (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кечқурун).

Жодугар — ҲАМЗА номли (кечқурун).

Сайҳа — Ғ. ҒУЛОМ номли (кечқурун).

15 НОЯБРДА

Қум карьери генераллари — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (жуфт соатларда).

Талантлар ва мухлислар — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Оддий кийимдаги киши—«СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Булутлар ортида осмон — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Озодлик нақадар нашъали сўз (2 серия) —«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

«Хольцауге» операцияси—«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Жодугар — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Сайҳа — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Телбалар ҳафтаси — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА

СССР биринчилиги учун «А» классининг II группасидаги командалар ўртасида

ХОККЕЙ

14, 15 ноябрда

«ШАХТЕР» (Прокопьевск) — **«БИНОКОР»** (Тошкент)

19, 20 ноябрда

«МОТОР» (Барнаул) — **«БИНОКОР»** (Тошкент).

Уйинлар кеч соат 7 да бошланади.

Билетлар ва абонемент книжкалари сотилмоқда.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

ТАШКИЛОТЛАР, КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР ВА ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг Ободонлаштириш бош бошқармасига қарашли

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДАГИ «ТОШКЕНТ ГУЛЛАРИ» ИДОРАСИ

ташкилотларга банк орқали пул ўтказиш йўли билан ва аҳолига нақд пулга ҳар хил мевали ва манзарали дарахт кўчатларини қуйидаги гул магазинларида

СОТМОҚДА

МАГАЗИНЛАР АДРЕСИ:

Революция хиёбони;
Ш. Руставели кўчаси, 30 «а»-уй;
3-Қатортол кўчаси;
4-Ассакинский кўчаси;

ПАВИЛЬОНЛАР АДРЕСИ:

1—К. Маркс кўчаси;
2—Олой бозори;
3—Пролетар кўчаси, 3-уй;
4—Фарҳод кўчасидаги ярмарка;
5—Сельмаш кўчаси;
ҳамда

Кўчат сақлаш базаси — Болгар огороди, Абрикосова кўчаси, 125-уй.

СЧЁТЛАРНИ ЮҚОРИДАГИ АДРЕСЛАРДАН ВА 1-МАЙ КУЧАСИ, 95 УЙДА ЁЗДИРИБ ОЛИШ МУМКИН.

ТЕЛЕВИЗОР

14 НОЯБРЬ

ЧОРШАНБА

Биринчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.30 Кўрсатувлар программаси. **Узбек тилида:** 18.35 Ўқувчилар учун. «Ажойиб кишилар ҳаёти». 19.00 «Ахборот» информацион программаси (рус тилида). 19.15 «Агар сен ҳақ бўлсанг». Бадиий фильм. 20.35 **«Ахборот»** информацион программаси. 20.55 **Қишлоқ хўжалиги билимлари телевизион халқ университети.** 21.20 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт. **Москва кўрсатади.** 22.00 **«Вақт»** информацион программаси. **Тошкент кўрсатади.** 22.30 **Рангли телевидение. «Чашма»** ашула ва рақс халқ ансамблларининг телевизион конкурси. «Баҳор» концерт залидан олиб кўрсатилади. (Такрорий кўрсатув).

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 17.50 Телевизион бадиий фильм премьераси. 18.30 «Бизнинг кўча». 19.00 **Рангли телевидение.** Оперетта ишқибозлари, сизлар учун. 19.30 «Пўлат қуйилмоқда». Телевизион очерк. 20.00 М. Горький. «Егор Буличов ва бошқалар». Москва бадиий академик театри спектакли. **Тошкент кўрсатади.** 22.00 Ҳужжатли фильмлар экрани (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 22.30 «Егор Буличов ва бошқалар». Спектаклнинг давоми. 23.15 **Рангли телевидение.** Концерт. 00.05 Кўрсатувлар программаси. 00.10 Москва кўрсатувларининг охири.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 19.00 Тошкент янгиликлари. 19.15 «Дарахтлар нималар ҳақида сўзлайди». Ҳужжатли фильм (рус тилида). **Узбек тилида:** 19.30 Эстетика асосларидан факультатив курс. 20.10 Ўзбек мактабларининг 9-синфларида рус тили янги қўлланмаси устида ишлаш. Ўқитувчилар учун консультация (рус тилида).

15 НОЯБРЬ

ПАЙШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 12.30 Кўрсатувлар программаси. 12.35 Янгиликлар. 12.45 Ўқувчилар учун. «Китоб сенинг ҳаётингда». 13.30 Рангли телевидение. «Республика мулки». Бадиий фильмнинг 2-серияси. 14.40 Бадиий ҳаваскорлар концерти. Ужгороддан олиб кўрсатилади. 15.10 «Уралнинг иш кунлари». Свердловск телевидение студиясининг ҳужжатли фильмлар программаси. 16.05 «Ватанимиз тарихидан очерклар». «Мамлакатнинг архив ва музейлари». 16.35 И. С. Тургенев. Адабиётдан ўқув кўрсатуви. **Тошкент кўрсатади.** 18.30 Кўрсатувлар программаси. 18.40 Ўқувчилар учун. «Мактабимиз — фахримиз» (ўзбек тилида). 19.15 «Ахборот» информацион программаси (рус тилида). **Москва кўрсатади. 19.30 Миллионлар ленинча университети. Тошкент кўрсатади. Узбек тилида:** 20.00 «Беш йилликнинг учинчи йили». Тошкент чинни заводидан репортаж. 20.30 Ўн минут музика. 20.40 «Ахборот» информацион программаси. 21.00 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун программа. **Москва кўрсатади.** 22.00 «Вақт» информацион программаси. 22.30 Рангли телевидение. Хоккей бўйича СССР чемпионати. **«Динамо» — «Спартак».** В. И. Ленин номли Марказий стадион спорт саройидан олиб кўрсатилади. 00.45 Кўрсатувлар программаси. 00.50 Москва кўрсатувларининг охири.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. Рус тилида: 11.00 «Осмондан юксак». Болалар учун кинофильм. 11.30 «Балиқчилик. Балиқчилик бойликларини муҳофаза қилиш». Зоологиядан ўқув кўрсатуви. 12.00 «Беш йилликнинг бош йўлларида». Телевизион ҳужжатли фильм. 12.25 «Балиқчилик. Балиқчилик бойликларини муҳофаза қилиш». Зоологиядан ўқув кўрсатуви (ўзбек тилида). **Москва кўрсатади.** 17.20 Кўрсатувлар программаси. 17.25 Янгиликлар. 17.35 Рангли телевидение. Мультипликацион фильм. 17.45 Ўқувчилар учун. «Орлёнок» телестудияси ёш мухбирларининг генерал-лейтенант К. Ф. Телегин билан учрашуви. 18.30 Рангли телевидение. «Дарё». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 18.50 РСФСР халқ артисткаси В. Левко куйлайди. **Тошкент кўрсатади.** 19.30 «Прогресс» программаси. (рус тилида). **Москва кўрсатади.** 20.00 Рангли телевидение. Л. Синельников. «Тўлқинлар тепамизда». Телевизион спектакль премьераси. 21.30 Рангли телевидение. «Оперетта ишқибозлари, сизлар учун». **Тошкент кўрсатади. Узбек тилида:** 22.00 «Актёрлар ва роллар». Н. Рафиқов. 23.20 Ҳужжатли фильмлар экрани.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 19.00 Хоккей бўйича СССР чемпионати. **«Бинокор»** (Тошкент) — **«Шахтёр»** (Прокопьевск). «Юбилей» Марказий спорт залидан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтларида «Тошкент янгиликлари». 21.15 «Дарахтлар катта бўлганда». Бадиий фильм (рус тилида).

Тошкент оқшоми 4 бет.
14 НОЯБРЬ, 1973 й.
ОРГАН ТАШКЕНТСКОГО ГОРКОМА КП УЗБЕКИСТАНА И ТАШГОРСОВЕТА
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, ДЗЕРЖИНСКИЙ КЎЧАСИ, 15-УЙ,
ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, Эълонлар бўлими—33-81-42.
ИНДЕКС 64579. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.
Р—00933. Нашр В — 2340.